

OSS INNOVATIEVE MAAKSTAD

Economische strategie 2026-2032 en uitvoeringsagenda van de gemeente Oss

GEMEENTE OSS

VOORWOORD

Beste inwoners en ondernemers van Oss,

De gemeente Oss gaat groeien. In 2040 hebben we een schaalsprong gemaakt naar ruim 100.000 inwoners. De demografische groei leidt tot de vraag waar deze mensen gaan werken en hoe we een welvarende gemeente blijven. Er is behoefte aan een duidelijke economische visie en strategie.

Deze Nota Economische Strategie beschrijft welke stappen we in de komende jaren willen zetten om de economie van Oss verder te versterken. We willen een economie met een groot innovatief vermogen en met een gezond vestigingsklimaat, dat aantrekkelijk is en blijft voor ondernemers. Een duurzame en toekomstbestendige economie. En een economie die voldoende werk en inkomen biedt, zodat welvaart en welzijn in onze gemeente kunnen blijven groeien.

Kenmerkend voor onze economie is de maakindustrie. Die doet ertoe! Een paar voorbeelden: op Pivot Park worden medicijnen ontwikkeld en geproduceerd. Onze bouwondernemers werken dagelijks aan het wegwerken van het woningtekort en aan duurzame gebouwen. Onze agrariërs dragen bij aan gezonde voeding. In de Nota Economische Strategie voor de periode 2021-2025 hebben we ingezet op **Moderne Maakstad Oss**. We hebben samen met onze ondernemers en partners veel van onze strategie uitgevoerd. Nu scherpen we de strategie verder aan en gaan we van Moderne Maakstad naar **Innovatieve Maakstad**. Ontwikkelingen in ons eigen land en daarbuiten (zoals geopolitieke spanningen, handelstarieven, politieke onzekerheden en personeelstekorten) vragen om deze aanscherping. Door te innoveren kunnen we economische groei en welvaart op peil houden als de arbeidsmarkt door de ouder wordende bevolking krimpt. Door te innoveren staan we sterker in de wereldwijde concurrentie en we dragen bij aan meer strategische autonomie van ons land.

Economie gaat over veel zaken in ons leven. Niet alleen over werk en inkomen, maar ook over goed onderwijs, kunnen wonen waar je werkt, aantrekkelijke voorzieningen en een goede bereikbaarheid. De keuze voor Oss als Innovatieve Maakstad leidt tot vijf ambities die we in deze strategienota formuleren en uitwerken.

Onze strategie is gebouwd op een stevig fundament. De vorige Strategienota is eind 2024 geëvalueerd. Begin 2025 is een analyse gemaakt van de economische stand van zaken in onze gemeente. Daarbij zijn de sterke en zwakke punten benoemd en de kansen en de uitdagingen in beeld gebracht. In de aanloop naar deze nota is gesproken met ambtenaren, ondernemers en partners uit het onderwijs. Dit alles geeft stevigheid aan onze ambities.

De strategie van Innovatieve Maakstad sluit goed aan bij de regiodeal die we met RNOB, de regionale triple helix organisaties en de provincie Noord-Brabant hebben gesloten. In het slim benutten van de kracht van de regio staan innoveren, verduurzamen en het goed benutten van alle menskracht in onze regio centraal. De afspraken over werklocaties die we binnen het RNOB maakten, ondersteunen onze ambities op het gebied van voldoende en goede werklocaties.

We actualiseren onze economische strategie en daarmee leggen we nieuwe accenten en nemen ons nieuwe acties voor. Uiteraard blijven de goede en gedragen beleidsvoornemens die we vaststelden – bijvoorbeeld voor het buitengebied, het stadshart en de haven – onze koers bepalen. Dat doen we voor de stad Oss en de maar liefst 23 (vestings)stadjes en dorpen. Onze aandacht gaat onverminderd uit naar de grote én mkb-bedrijven, de agrariërs, de retail-ondernemers en de vrijetijdsondernemers die onze gemeente rijk is. We gaan dus door met wat goed gaat, we scherpen onze strategie aan en we zetten volgende stappen. En we blijven graag samenwerken, aan een sterke en welvarende toekomst voor onze prachtige gemeente.

Frank den Brok, wethouder economie

INHOUDSOPGAVE

1	**SAMENVATTING**	**4**
	1.1 Leeswijzer	5
2	**DE ECONOMIE VAN OSS**	**6**
	2.1 Hoe staan we ervoor?	6
	2.2 Relevante ontwikkelingen & uitdagingen	7
	2.3 Naar een strategie voor 2026-2032	8
3	**STRATEGIE 2026-2032: INNOVATIEVE MAAKSTAD**	**9**
	3.1 Economische doelstellingen & toelichting	9
	3.2 Onze strategie	10
	3.3 Het bredere perspectief	16
4	**UITVOERINGSAGENDA 2026-2029**	**19**

1 SAMENVATTING

De afgelopen jaren waren succesvol voor de economie van Oss. De werkgelegenheid en het aantal bedrijven namen fors toe. Veel van de acties, pilots en afspraken die we ons in 2020 samen met onze partners hadden voorgenomen, zijn gerealiseerd of komen goed op gang. We hebben met life sciences & health (LSH), agri-food, bouw en installaties sterke sectoren in huis die goede groeiperspectieven hebben. We hebben bovendien een stevig midden- en kleinbedrijf (MKB) waar we trots op zijn, en we hebben een vrijetijdssector met groeipotentieel. Maakstad Oss staat er goed voor, maar er zijn volop ontwikkelingen en uitdagingen waar we een antwoord op moeten vinden.

Er zijn geopolitieke spanningen, toenemend protectionisme en handelstarieven die economische onzekerheid brengen en kostenverhogend werken. In eigen land kampen we met een krappe en vergrijzende arbeidsmarkt. De druk op de ruimte neemt toe. Netcongestie belemmert de ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties en remt de verduurzaming. De concurrentie van lage lonenlanden leidt tot kwetsbaarheid van de Nederlandse maakindustrie, ook die van Oss. We lopen als gemeente en regio achter in verduurzaming (op vlak van energie en warmte). Ook zijn er sectoren die moeite hebben met innoveren en we dreigen achter te gaan lopen in innovatie (dat geldt ook op Nederlandse schaal). Ook willen we in Oss op alle onderdelen die onze brede welvaart bepalen, tenminste het Nederlandse gemiddelde halen: dat vergt extra aandacht.

Deze economische strategie, richt zich (in lijn met de Omgevingsvisie Oss) op een sterke economie als fundament voor onze brede welvaart. Onze opgave is een toekomstbestendige economie met een duurzame economische ontwikkeling, waarin economische kansen verzilverd worden. We zien als onze doelen voor de periode 2026-2032:

- Concurrentiekracht versterken: het gaat dan om de mate waarin het lukt om bedrijven, mensen en investeringen aan te trekken en te behouden en om productiviteit bij te verhogen. Dit in vergelijking met andere gemeenten of regio's. Een aantrekkelijk 'vestiging- en ondernemersklimaat' is daarvoor belangrijk.
- Ondernemerschap stimuleren: het gaat om de wijze waarop ondernemers, werknemers en kennisinstellingen in staat zijn om nieuwe economische kansen tot stand te brengen. Zodat bestaande bedrijven vernieuwen of dat er nieuwe bedrijven opgericht worden. Waar mogelijk helpen deze nieuwe economische activiteiten mee om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, bijvoorbeeld rondom de energietransitie of de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

Graag werken we aan deze doelen samen met ondernemers, het onderwijs en onze partners in de gemeente, de regio en daarbuiten.

De succesvolle strategie van Oss als Moderne Maakstad krijgt een vervolg en een aanscherping, naar Innovatieve Maakstad. Het is een logische keuze, want Oss is een echte maakstad en innovatie zit in ons DNA. De structurele en brede inzet op innovatie helpt ons bovendien om een aantal uitdagingen op te pakken. Onderzoek en ontwikkeling - en Search voor de medicijnproductie - dragen bij aan 'opschuiven in de keten'. Dat versterkt de concurrentiepositie van onze maakindustrie en LSH. Ze helpen ons om te verduurzamen en versterken onze agri-foodsector. Digitalisering, automatisering en robotisering stimuleren de economische productiviteit bij een krimpende beroepsbevolking.

We werken de strategie voor Oss Innovatieve Maakstad uit in vijf ambities:

1. **Innoveren:** we faciliteren en stimuleren de innovatiekracht van onze ondernemingen, de uitbouw van onze ecosystemen en het aantrekken van kennisintensieve bedrijvigheid en talent.
2. **Verduurzamen:** we zetten ons in voor verduurzaming van het ondernemersklimaat, onze ondernemingen en onze werklocaties. We werken als gemeente aan verduurzaming van de eigen organisatie.
3. **Lerende stad:** met onze triple helix streven we naar een wendbare, veerkrachtige en mensgerichte arbeidsmarkt die past bij onze economische ambities.
4. **Ruimte voor werken:** we optimaliseren het ruimtegebruik op bestaande locaties, streven naar het 'juiste bedrijf op de juiste plek' en werken – in de regio – aan nieuwe werklocaties en voldoende beschikbare aansluitcapaciteit op het elektriciteitsnet.
5. **Samenwerken versterken:** we zetten de samenwerkingen binnen onze gemeente en regio voort en versterken met name onze (inter)nationale samenwerking.

De Economische Strategie 2026-2032 is voorzien van een **uitvoeringsagenda**. We geven aan wat we als gemeente willen bijdragen aan de economische strategie. We kunnen het niet alleen. We prijzen ons gelukkig met de stevige samenwerking met onze ondernemers en onze partners. We zullen steeds zorgvuldig bekijken waar onze rol ligt, waar zij aan zet zijn en wat we samen kunnen oppakken. We zullen onze activiteiten goed monitoren en tegen 2032 onze resultaten evalueren.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de economische ontwikkeling van Oss in de afgelopen jaren. We schetsen de relevante (inter)nationale ontwikkelingen en de uitdagingen waar we Oss voor staat.

Hoofdstuk 3 bevat de strategie van Innovatieve Maakstad en de uitwerking van de vijf ambities. We schetsen in aanvulling op de ambities een breder perspectief van bijdragen aan onze economische ontwikkeling.

Hoofdstuk 4 geeft een actiegerichte uitvoeringsagenda waarin we als Gemeente Oss aangeven welke rol we voor onszelf zien in de realisatie van de economische strategie.

2 DE ECONOMIE VAN OSS

Van oudsher is Oss een sociale stad waar we gewend zijn om hard te werken. En dat die twee met elkaar in verband staan is voor ons vanzelfsprekend. Zowel in de stad als in de omliggende gebieden kijken we naar elkaar om en zorgen dat iedereen zoveel mogelijk mee kan doen. Maar we weten ook – net zoals in andere arbeidssteden - dat het belangrijk is om zelf de handen uit de mouwen te steken om er iets van te maken. En die twee dingen hangen met elkaar samen.

Die voor ons vanzelfsprekende manier van kijken noemen we nu brede welvaart. Dus naast welvaart en inkomen van mensen, gaat het ook om hun welbevinden en geluk, om hun welzijn en gezondheid. Dit alles in een natuurlijke omgeving die goed is voor de mens, dieren en planten. Waarbij keuzes die we nu en hier (in Oss en Nederland) maken, geen nadelige effecten hebben voor toekomstige generaties.

Welvaart en economie zijn binnen brede welvaart een belangrijke pijler op zichzelf én ze dragen bij aan het welzijn en welbevinden van inwoners, werknemers en ondernemers in Oss. Een sterke economie is daarmee een fundament van onze brede welvaart. Dat is niet nieuw, we bouwen voort op de vorige strategie waarin het we het concept ‘moderne maakstad’ omarmde.

2.1 Hoe staan we ervoor?

Oss heeft een brede economie, met zowel grote, internationale ondernemingen als midden- en kleinbedrijf en zzp’ers. Met belangrijke sectoren als life sciences & health, agri-food, logistiek en bouw en Installatie[1].

In de afgelopen tien jaren is de werkgelegenheid in Oss met 20% gegroeid. Deze werkgelegenheidsontwikkeling is vergelijkbaar met die van de regio, de provincie en Nederland. In diezelfde periode is het aantal bedrijven in Oss nog sterker toegenomen, met name door de groei van het aantal zzp’ers in de bouw, cultuursector en financiële en zakelijke dienstverlening. Het MKB is sterk in de gemeente en er zijn veel familiebedrijven gevestigd. Dat maakt deel uit van het DNA van Oss.

Onze economie is in de afgelopen jaren sterker en diverser geworden. We zijn minder afhankelijk van een paar grote bedrijven, doordat bedrijven doorgroeien en nieuwe bedrijven zich vestigden.

Kijken we aanvullend door de bril van brede welvaart dan zien dat in Oss en de regio Noordoost Brabant de brede welvaart rond het Nederlands gemiddelde, maar blijft op een aantal punten achter bij de nationale trend. Aandachtspunten zijn de (woon)tevredenheid van inwoners, de sociale contacten en het geluksgevoel. Ook zien we regionaal een wat grotere schuldenproblematiek en meer misdrijven.[2]

Raboresearch in heeft in 2024 onderzoek gedaan naar brede welvaart in onze regio.[3] Noordoost-Noord-Brabant hoort als regio met een zesde plek tot de economische top van Nederland, maar Raboresearch constateert dat de brede welvaart en economische groei achter bij blijft het landelijk gemiddelde.

Kortom, onze economie staat er goed voor, maar we zien uitdagingen op ons afkomen.

1 *Gemeente Oss (2025), Economisch profiel Oss. Analyse & aanknopingspunten t.b.v. Strategienota Economie 2026-2032.*

2 *ie economische analyse in de bijlage.*

3 *Op naar een vitale toekomst van Noordoost-Noord-Brabant - Rabobank*

2.2 Relevante ontwikkelingen & uitdagingen

Onze economie staat er goed bij, maar er doen zich allerlei ontwikkelingen voor die ons uitdagen en waar we rekening mee moeten houden. Op wereldschaal, in Nederland en ook in onze gemeente.

Geopolitieke onzekerheid en protectionisme

Geopolitieke spanningen en conflicten hebben gevolgen, ook voor de Nederlandse economie. Toenemend protectionisme leidt tot importheffingen, een verstoring van handelsketens, verslechterde toegang tot grondstoffen en hogere kosten. Ook blijft de inflatie, gestegen na de COVID-crisis en de oorlog in Oekraïne, hoog. Het verbeteren van de strategische autonomie van Europa is een belangrijk onderwerp van gesprek.

Alle onderdelen van onze lokale economie worden hierdoor geraakt. Specifiek voor Oss is onze life sciences & health sector. De vooruitzichten voor medicijnontwikkeling en productie zijn gunstig, maar de wereldwijde concurrentie is stevig, met name voor productieactiviteiten die in lage lonenlanden goedkoper kunnen. Ook handelstarieven kunnen de concurrentiepositie voor medicijnproductie verslechteren. Deze ontwikkelingen leiden tot onzekerheden en een wisselvallig investeringsklimaat. Er is daardoor enige terughoudendheid om te investeren in veelbelovend start- en scale ups en dat is niet goed voor de toekomst van de sector in Oss én Nederland.

Krappe arbeidsmarkt

Door een stijgende levensverwachting en een dalend geboortecijfer vergrijst Nederland. De gevolgen van deze demografische transitie worden steeds tastbaarder, met name op arbeidsmarkt. De grootste krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt wordt op dit moment ervaren in de zorg, de agrarische sector, de ICT en de techniek. Door de aanhoudende krapte kan de economische groei gaan afvlakken. Stijgende loonkosten zetten onze concurrentiepositie onder druk, met name voor productieactiviteiten.

Voor Oss is het binden van jongeren aan onze gemeente is een uitdaging. We hebben een cluster van mbo-opleidingen, die onder meer van belang zijn voor onze life sciences & health-sector en de bouw en installatie. Hoger beroepsonderwijs en academisch onderwijs is er in Nijmegen en Brabantse steden als 's Hertogenbosch, Tilburg en Breda. Wanneer onze jongeren uit de gemeente vertrekken is het lastig om ze terug te laten keren. Hetzelfde geldt voor het aantrekken van goed opgeleide jonge mensen.

Ruimtedruk

Nederland is een klein en dichtbevolkt land. Ruimte is per definitie schaars. Er zijn echter veel ruimteclaims; voor het bouwen van woningen, de aanleg van natuur, ruimte voor onze economie en verduurzaming. Het noodzaakt tot zorgvuldiger omgaan met de beschikbare ruimte en de voortdurende afweging van ruimteclaims.

In Oss merken we dit ook. Zo zijn onder andere onze bedrijventerreinen grotendeels uitverkocht, terwijl er wel vraag naar kavels is. Daarnaast zien we dat de komende jaren een deel van (gemengde) werklocaties een woonbestemming zal krijgen, zoals bij het Euterpepark.

Verduurzaming

We zitten midden in een duurzame transitie aangejaagd door klimaatverandering. Dit heeft gevolgen voor de samenleving en onze bedrijven. De toenemende elektrificering van onze samenleving en onze economie maakt de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet zichtbaar. Het niet kunnen realiseren van nieuwe aansluitingen vormt een belemmering voor woningbouwlocaties, werklocaties en de doelstellingen op het gebied van verduurzaming. Oss heeft de ambitie om in 2050 een energieneutrale klimaatbestendige en circulaire gemeente te zijn (Omgevingsvisie 2040). Hoewel we een aantal goede ontwikkelingen en pilots zien, zijn er nog weinig koplopers in deze transitie en moet het merendeel van de bedrijven nog beginnen.

Digitalisering en Artificial Intelligence

De digitale transitie heeft een grote impact op de economie, overheid en samenleving. De snelle opkomst en acceptatie van ChatGPT (sinds eind 2022) en van Chatbots is een aansprekend voorbeeld van wat Artificial Intelligence kan betekenen. AI kan een

doorbraaktechnologie zijn die vergelijkbaar is met elektriciteit of de computer. De vooruitzichten zijn veelbelovend, al zal de snelle productiviteitsgroei pas op termijn ontstaan en verschillend uitwerken in economische sectoren.

Met name in de 'informatierijke' sectoren zijn grote veranderingen denkbaar. Steeds snellere dataverwerking draagt bij aan betere gezondheidszorg, veiliger auto's en meer maatwerk in producten en diensten. Zoals ook ChatGPT inmiddels laat zien, is verdere technologische (en ethische) verbetering noodzakelijk. In combinatie met aanvullende innovaties en een breed en intensief gebruik in de economie kan de daadwerkelijke doorbraak ontstaan (op basis van ESB, 17 maart 2025).

Economische groei en productiviteit onder druk

Mede door al bovengenoemde ontwikkelingen staat in heel Europa en ook in Nederland de economische groei onder druk. Een vergrijzende bevolking en achterstand op innovatie hebben een negatieve invloed op onze productiviteit en (toekomstige) concurrentiepositie[4]. In de afgelopen jaren zagen we al dat de overheidsuitgaven in ons land de economische groei meer bepaalden dan onze bedrijven[5].

Daarnaast daalt de productiviteit in Nederland en omringende landen sinds 2007. Nederland is nog steeds één van de productiefste landen van Europa, maar wereldwijd verliezen we veel terrein aan bijvoorbeeld de Verenigde Staten.[6]

2.3 Naar een strategie voor 2026-2032

We hebben onze sterke en zwakke punten, de kansen en uitdagingen die we ervaren, in een schema samengevat. Deze SWOT is opgenomen en toegelicht in de Economische Analyse Oss (april 2025, zie de bijlage). De SWOT helpt ons bij de formulering van de economische strategie.

4 *Rijksoverheid (2024), Kabinetsreactie Draghi-rapport. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/10/04/kabinetsreactie-draghi-rapport*

5 *CBS (2025), Overheid levert grootste bijdrage aan economische groei in 2024. https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/27/overheid-levert-grootste-bijdrage-aan-economische-groei-in-2024*

6 *CPB 2025, Lessen voor productiviteitsbeleid | CPB Website.*

3 STRATEGIE 2026-2032: INNOVATIEVE MAAKSTAD

"Oss is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, ondernemen en te bezoeken. De ondernemersgeest zorgt voor een levendige economie en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners. Oss profileert zich met pharma en Life Science. Het buitengebied biedt zowel ruimte voor agrariërs als recreatie en toerisme in een divers landschap met grote historische waarde."

Zo hebben we in de 'Omgevingsvisie Oss 2040' onze kernambitie geformuleerd voor een toekomstbestendig, ondernemend en uitnodigend Oss. Een gemeente die aantrekkelijk is en blijft voor ondernemers. Met een toekomstbestendige economie die bijdraagt aan duurzame economische ontwikkeling en brede welvaart. Dat is de economische stip op de horizon.

3.1 Economische doelstellingen & toelichting

Deze economische strategie, richt zich op een sterke economie als fundament voor onze brede welvaart. Onze opgave is een toekomstbestendige economie met een duurzame economische ontwikkeling, waarin economische kansen verzilverd worden. We zien als onze doelen voor de periode 2026-2032:

- *Concurrentiekracht versterken:* het gaat dan om de mate waarin het lukt om bedrijven, mensen en investeringen aan te trekken en te behouden en om productiviteit bij te verhogen. Dit in vergelijking met andere gemeenten of regio's. Een aantrekkelijk 'vestiging- en ondernemersklimaat' is daarvoor belangrijk.
- *Ondernemerschap stimuleren:* het gaat om de wijze waarop ondernemers, werknemers en kennisinstellingen in staat zijn om nieuwe economische kansen tot stand te brengen. Zodat bestaande bedrijven vernieuwen of dat er nieuwe bedrijven opgericht worden. Waar mogelijk helpen deze nieuwe economische activiteiten mee om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, bijvoorbeeld rondom de energietransitie of de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

We kunnen daarbij voortbouwen en profiteren van onze kracht als maakstad; daarin zetten we een volgende stap, want niet alles hoeft anders. Er zijn diverse argumenten om dat te doen:

- Dat Oss een maakstad is, staat buiten kijf. Zo'n 40 tot 50% van de circa 47.000 banen zit in typische maaksectoren als industrie, bouw en techniek. Ook in de geneesmiddelenindustrie komen veel productiebanen voor (Oss economische analyse, 2025).
- Bovendien doet de maakindustrie ertoe; het is een belangrijke bron van werkgelegenheid en innovatie en een groeimotor voor de economie (CPB 2023, met verwijzing naar Kamerbrief 8 juli 2022). De rijksoverheid wil dat maakindustrie in Nederland duurzaam 10 tot 15% bijdraagt aan het bruto nationaal product (op dit moment is dat circa 12%; CBS).
- Geopolitieke ontwikkelingen vragen om meer strategische nationale autonomie. Ook overwegingen rondom duurzaamheid stimuleren de nabijheid van productie. Nabijheid betekent immers dat er minder afstanden hoeven te worden overbrugd.
- Innovatie zit in ons DNA. Denk maar aan de opkomst van de geneesmiddelenindustrie, meer dan 100 jaar geleden. Ook nu is veel innovatie zichtbaar binnen ons bedrijfsleven. Op Pivot Park, waar ruimte en faciliteiten zijn voor de farmaceutische industrie. In Pivot Park en Dome-X, die een incubatorfunctie hebben voor scale- en startups. In de deelname aan innovaties in agri-food en de circulaire bouw.
- Ook innovatie doet ertoe en kan op allerlei manieren bijdragen aan onze toekomstbestendigheid. Denk aan technologische ontwikkelingen in de bouw en installatiesector. We moeten straks met minder mensen hetzelfde of meer werk doen en daarvoor hebben we innovaties die de productiviteit doen groeien nodig. Denk ook aan slimme oplossingen die bijdragen aan onze energietransitie en het omgaan met netcongestie. Of aan kennisontwikkeling die de medicijnproductie een sterke concurrentiepositie geeft.

Innovatieve Maakstad is dus een logische en toekomstgerichte keuze. Kiezen is belangrijk, want het brengt focus aan en het geeft ons richting. Kiezen heeft ook consequenties.
De economische strategie van Innovatieve Maakstad werkt door in de strategie voor de arbeidsmarkt, werklocaties, woningbouw en voorzieningen, infrastructuur en mobiliteit, cultuur en evenementen, recreatie en toerisme en de samenwerkings-verbanden waarin we als gemeente actief zijn. De strategie “Oss Innovatieve Maakstad” wordt uitgewerkt in vijf economische ambities.

3.2 Onze strategie

De in hoofdstuk 2 beschreven uitdagingen voor onze economie en onze economische strategie vragen om inzet op de volgende ambities:

Ambitie 1: Innoveren

Het stimuleren van het innovatief vermogen en innovaties van ons bedrijfsleven zien we als drijfveer voor onze economie. Door te innoveren versterken we onze concurrentiepositie, kan onze economie blijven groeien en kunnen we meer bereiken met minder handen.

Ambitie 2: Verduurzamen

Onze ambitie om in 2050 circulair en energieneutraal te zijn vraagt om een verdere verduurzaming van ons bedrijfsleven en onze werklocaties.

Ambitie 3: Lerende stad

Opleiden, scholen en bijscholen maken van Oss een Lerende stad, met een wendbare, veerkrachtige en mensgerichte arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die past bij de economische ambities van Oss.

Ambitie 4: Ruimte voor werken

De schaarste aan bedrijfsruimten en werklocaties vragen om een meer intensief gebruik van bestaande bedrijventerreinen en uitleg van nieuwe locaties. Met voldoende beschikbare aansluitcapaciteit op het elektriciteitsnet. Zodat onze ondernemers kunnen blijven groeien en nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen.

Ambitie 5: Samenwerken versterken

Ondernemers, onderwijsinstelling en de gemeente weten elkaar goed te vinden. We hebben goede samenwerkingen in de regio en met partners elders in het land. We hebben een prima positie in de G40 en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en dat zetten we voort. Waar onze ambities dat wenselijk maken, schalen we op naar (inter)nationale profilering en samenwerking.

Figuur: structuur Economische Strategie Oss en uitvoeringsagenda

Ambitie 1: innoveren

Sterke sectoren versterken, onder meer door innovatie. Groei van de werkgelegenheid en arbeidsproductiviteit, uitbouw van ecosystemen en het aantrekken van kennisintensieve bedrijvigheid en talent.

Life sciences & health

Tot onze sterke economische sectoren behoren allereerst de activiteiten rondom de ontwikkeling en productie van geneesmiddelen. Bijna één op de tien banen binnen onze gemeente valt binnen de (brede) definitie van de life sciences & health. We zijn daarmee één van de grotere productiesteden van Nederland voor geneesmiddelen.

Met het brede farmaceutische cluster en de campus Pivot Park hebben we een troef in handen. Het is een van de vijf belangrijke gebieden in de Nederlandse LSH-sector, samen met onder meer Leiden Bio Science Park en Utrecht Science Park. Oss is bovendien een van de weinige productielocaties in Nederland, waar daadwerkelijk medicijnproductie plaatsvindt. Ook heeft onze gemeente veel middelbaar geschoolde inwoners. Aan zowel middelbaar geschoold personeel als productielocaties heeft de LSH-sector in Nederland een tekort (KPMG Benchmark 2025).

Pivot Park is sinds de start in 2012 gegroeid naar een campus van 7 ha, met ruim 60 bedrijven, meer dan 1.200 hooggekwalificeerde arbeidsplaatsen en ruim 41.000 m2 aan gebouwen voor onderzoek, productie en testfaciliteiten (2024). De ambitie voor de komende tien jaar is om door te groeien naar 115 ondernemingen met 1.900 arbeidsplaatsen en circa 83.000 m2 aan gebouwen. Pivot Park wil sterkere banden creëren met een aantal Nederlandse kennisinstellingen en overweegt de oprichting van een PharmaNL Academy (Pharma Delta) ten behoeve van een Leven Lang Leren (Campusvisie Pivot Park). De uitgangspunten zijn gunstig, want de vraag naar geneesmiddelen blijft groeien.

Tegelijkertijd zijn er ook bedreigingen voor de sector LSH. De arbeidsmarkt is krap en vergrijst, ook in onze gemeente. Veel productiewerk verhuist naar landen met lagere lonen. Importtarieven verslechteren de mogelijkheden voor export. De energiekosten zijn hoog en netcongestie beperkt voorlopig de toekomstige uitbreidingen. Doordat veel van onze

grotere bedrijven onderdeel van multinationale ondernemingen zijn met hoofdkantoren buiten Nederland, worden belangrijke besluiten niet in Oss genomen. Dat maakt de sector kwetsbaar voor internationale marktschommelingen.

Onze economische strategie richt zich op het versterken en nationaal én Europees/internationaal profileren van Pivot Park als het kloppend hart van life sciences & health in onze regio. We zetten ons actief in om de behoeften van Pivot Park en de omliggende LSH-bedrijven te faciliteren en te ondersteunen, zodat zij optimaal kunnen groeien en innoveren. En we maken het aantrekkelijker voor nieuwe bedrijven om hier te vestigen: het vestigingsklimaat verdient hier nadrukkelijk aandacht. We stimuleren hierbij innovaties op organisatie- en bedrijfsniveau, maar ook innovatieve productontwikkeling van de organisaties zelf.

Bouw en installaties

Er zijn meer belangrijke sectoren in Oss. De sector bouw en installaties is met circa 5.500 banen een grote werkgever in onze gemeente. Denk bijvoorbeeld aan onze installatiebedrijven en onze sterke metaalsector. Nederland kent een omvangrijke bouwopgave, zowel in (woning)nieuwbouw als in het onderhoud en de verduurzaming van de bestaande gebouwen. Ook in Oss spelen grote opgaven, zoals de (her)ontwikkeling van de deelgebieden in de Spoorzone. Lange inspraakprocedures en een krappe arbeidsmarkt maken de noodzakelijke opschaling van de bouwproductie ingewikkeld.

In de sector bouw & installaties kan innovatie bijdragen aan de toekomstbestendige economie. Technologische ontwikkelingen stimuleren de opkomst van prefab en van industriële productie. Robotisering neemt werkt uit handen. Het bouwproces wordt sneller, met lagere faalkosten, minder uitstoot, betere werkomstandigheden en minder ongevallen en verzuim (Rabobank, sectorvisie bouw, 2025). Innovaties kunnen de bouwproductie ondersteunen en de verduurzaming stimuleren, zowel in (circulaire) bouwmethodes als in (circulaire) materialen. Door als gemeente, waar mogelijk, het toepassen van innovatieve bouwconcepten en woonproducten te promoten, dragen we bij aan de zichtbaarheid van onze gemeente als Innovatieve Maakstad. En aan de aantrekkelijkheid als woon- en leefomgeving voor onze eigen inwoners, maar ook voor nieuwe talenten en kenniswerkers.

Agri-food

Oss speelt van oudsher een cruciale rol in de wereld van de agri-food en maakt deel uit van de regionale Agrifood Capital (AFC), waar samenwerkende gemeenten, ondernemers en kennisinstellingen werken aan de voedselketens van morgen en een toekomstbestendige landbouwsector waarin voldoende inkomen van de boer noodzakelijk is.

We hebben in onze Omgevingsvisie het belang benoemd van een gezond agrarisch verdienmodel. Verdere samenwerking tussen de agrarische sector en het bedrijfsleven, op innovatie en experiment, kan daaraan bijdragen. De focus ligt op de verduurzaming van de agrarische sector, de eiwittransitie en een stevig leer- en vestigingsklimaat voor bedrijven in de voedselketen.

Van boer tot bord: we hebben alles in huis. Gezonde agrarische bedrijven, enkele industriële voedselverwerkende bedrijven met hun eigen productontwikkeling van

levensmiddelenconcepten, verpakkingsbedrijven van levensmiddelen, producenten van verpakkingen voor levensmiddelen, logistieke dienstverleners met tankauto's en voor (diepvries)opslag en machinebouwers voor de voedselverwerkingsindustrie. Deze Osse bedrijvigheid is sterk verbonden in de keten, en met het regionale agri-food ecosysteem.

De voedselketens van de toekomst zijn slim, circulair, waardevol en verbonden. Data, ICT en technologie spelen er een prominente rol. Slimme technologieën bieden kansen om duurzamer, flexibeler, efficiënter en arbeidsvriendelijker te produceren en om de eiwittransitie te versnellen is de regionale triple helix-samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de regio van noodzakelijk belang.

Er liggen verder volop kansen voor samenwerking tussen agrariërs met ICT, pharma, logistiek, de bouw en recreatie en toerisme. Door middel van recreatie en toerisme brengen we inwoners ook in contact met de uitdagingen van het landelijk gebied. Dit biedt nieuwe concepten, verdienmodellen, streekproducten, neveninkomsten voor agrariërs, verkorten van ketens en mogelijkheden voor horecabedrijven.

Ambitie 2: verduurzamen

Stimuleren van duurzaam en toekomstbestendig ondernemen

We hebben de ambitie om in 2050 een energieneutrale, klimaatbestendige en circulaire gemeente te zijn. Onze Omgevingsvisie bevat daarvoor drie pijlers: stad en land als spons, ruimte voor duurzame energie en circulair denken en doen (Omgevingsvisie Gemeente Oss 2040).

Voor alle ondernemingen is er de noodzaak om verder te verduurzamen. Er zijn al meerdere interessante (regionale) pilots opgezet en (regionale) initiatieven genomen, zoals kennisontwikkeling rondom circulair bouwen, het Grote Oogst traject (verduurzaming van 13 bedrijventerreinen in Noord-Brabant, waaronder Moleneind en Vorstengrafdonk in de gemeente Oss) en afvalvermindering op bedrijventerreinen. We werken met een aantal gemeenten en woningcorporaties samen in de Brabantse Aanpak Circulair Bouwen.

Er zijn goede verbindingen gelegd met kennisinstellingen. De clustering van windmolens bij Elzenburg-de Geer vergroot het aanbod van duurzame energie. Op alle aspecten van de verduurzamingsopgave zijn verdere stappen mogelijk.

De focus in het gemeentelijk beleid is de komende jaren gericht op circulariteit in bouw- en sloopmaterialen, reductie van voedselverspilling en circulair watergebruik bij chemische materialen en ma. We pakken deze drie opgaven graag samen met de ondernemers op. Wij nemen ook onze verantwoordelijkheid, in de gemeentelijke organisatie, in onze bedrijfsvoering en inzet. Onze ambitie is om circulariteit op te nemen in het inkoopbeleid van Oss en een circulair dashboard in te richten. We blijven ons inzetten voor afvalvermindering op bedrijventerreinen en werken mee aan het Brabantse onderzoek naar het ontwikkelen van een circulaire hub in de provincie (Koersnota circulaire economie 2030, 2025).

Wat de energietransitie betreft, hebben de ondernemers ons laten weten dat zij gebaat zijn bij een realistische aanpak (VNO-NCW; flyer gemeenteraadsverkiezingen). Een belangrijke voorwaarde voor de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen is immers dat er netcapaciteit beschikbaar is. Voorlopig zit daar nog een knelpunt. Slimme netwerken, afstemming van energieaanbod en energievraag en tijdelijke opslag kunnen ons helpen in de realistische aanpak. Waar ondernemers kansen zien, denken we met hen mee om te kijken wat er wel kan. We zien bijvoorbeeld nog mogelijkheden om meer duurzame energie op te wekken.

Ook bij de (her)ontwikkeling van onze bedrijventerreinen (zie ambitie 4) is aandacht nodig voor onze ambities op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit (stad en land als spons). Door onze bedrijventerreinen verder te vergroenen en klimaatadaptief te maken zorgen we ervoor dat we droge voeten houden, hitte stress tegengaan en dragen we bij aan het behouden van biodiversiteit. Ook zorgen we zo voor een aantrekkelijk werkklimaat voor huidige én toekomstige gebruikers van de gebieden.

Ambitie 3: lerende stad

Lerende stad, met een wendbare, veerkrachtige en mensgerichte arbeidsmarkt (Arbeidsmarktbeleid 2040). Een arbeidsmarkt die past bij de economische ambities van Oss.

De arbeidsmarkt van Oss heeft veel positieve kenmerken: een hoge arbeidsparticipatie (73,3%), een lage werkloosheid (3,2%) en veel inwoners met een startkwalificatie (70,2%). We hebben daarnaast met het KW1C een sterk MBO-opleidingsaanbod, dat goed past bij de Maakstad (Arbeidsmarktbeleid Oss 2040, concept aug 2025). We werken goed samen met hbo-instellingen, onder meer met de HAS en Avans in Den Bosch en de HAN in Nijmegen. Er zijn al veel verbindingen gelegd tussen economische ontwikkelingen en talent; tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en onze gemeente. En binnen PharmaNL, PharmaDelta en de regio Noordoost Brabant, met een samenwerking op de Human Capital Agenda. Concrete voorbeelden van samenwerkingen tussen onderwijs, overheid en ondernemers zijn de 'Kracht van Oss' Economic Board (waarin onderwijs vertegenwoordig is), Digitale Werkplaats Oss en de ontwikkeling van een Hub voor Loopbaan-Oriëntatie Begeleiding (LOB-Hub) waarbij de individuele begeleiding van Osse inwoners centraal staat met als resultaat een nauwkeurige verkenning van loopbaanmogelijkheden en uiteindelijke koppeling aan passend(e) studie, opleiding en werk. Ook behoren we tot het UNESCO-netwerk van Learning Cities en zijn we partner in het MBO Innovatie- en Expertisecentrum Data (MIEC).

Echter tot 2040 komen een aantal flinke uitdagingen op ons af. Denk aan de demografische vergrijzing, waardoor de beroepsbevolking krimpt. Uit de veelheid en snelheid van ontwikkelingen als digitalisering, automatisering en kunstmatige intelligentie die om bijscholing vragen. En uit de lastige balans van werk en privé die veel werkenden ervaren (bron: Toekomstvisie arbeidsmarkt 2040).

Dit betekent dat de arbeidsmarkt snel verandert. We investeren in een lerende samenleving waarin iedereen mee kan doen en ontwikkelen vanzelfsprekend is. Leren wordt een leefstijl, passend bij elke levensfase. In 2040 is Oss een lerende stad: flexibel, sterk en gericht op mensen. Leren hoort bij het leven, werk is een plek om te groeien en welzijn is net zo belangrijk als economische groei. We houden Oss aantrekkelijk voor jong en divers talent en zorgen dat iedereen zijn of haar vaardigheden kan benutten. Het MBO blijft de ruggengraat voor vakmanschap. Werkgevers bieden steeds meer kansen om te leren op de werkvloer, via stages, traineeships en leerprojecten. Ze denken in vaardigheden in plaats van functies, waardoor talent beter tot zijn recht komt.

We willen daarom verder investeren in een toekomstige arbeidsmarkt waarin iedereen kan meedoen. Drie strategische pijlers schragen de ambitie:

1. Leven Lang Ontwikkelen
2. Elk talent telt
3. Werkgevers fit voor morgen.

(Bron: Arbeidsmarktbeleid Oss 2040).

Innovaties in de vorm van industrialisatie, automatisering en robotisering bieden mogelijkheden om de economische productiviteit op orde te houden met minder mensen. Dit is ook op de lange termijn (tot ver na de looptijd van deze strategie noodzakelijk). In aanvulling op het binden, boeien en blijven ontwikkelen van de eigen talenten, zullen de komende jaren talenten, kenniswerkers en arbeidsmigranten van elders nodig blijven. De ambitie om Innovatieve Maakstad te zijn, geeft de uitdaging om de juiste kennis en mensen aan te trekken; ook van buiten de regio en eventueel ook uit andere landen. Hun inzet is noodzakelijk voor het functioneren van diverse bedrijven en organisaties in bijvoorbeeld de techniek, agri-food, logistiek en zorg. Dit vraagt van ons (overheid, bedrijfsleven en inwoners), dat we hen behandelen (en beschermen) als volwaardige leden van de samenleving, bijvoorbeeld op het vlak van regelgeving, huisvesting en integratie.

Ambitie 4: ruimte voor werken

Ruimte voor werken en bedrijvigheid; ontwikkelen van (nieuwe) werklocaties en optimaliseren van het ruimtegebruik op bestaande locaties. Zoveel mogelijk stimuleren dat het juiste bedrijf op de juiste plaats gevestigd is en dat bedrijven op het elektriciteitsnet kunnen worden aangesloten.

In onze gemeente zijn 16 bedrijventerreinen (543 ha netto) waarop 46% van de werkgelegenheid een thuisbasis heeft. De helft van onze bedrijventerreinen vertoont kenmerken van veroudering (Economische Analyse april 2025). Op dit moment is er in onze gemeente weinig tot geen uitgeefbaar bedrijventerrein meer beschikbaar.

Om ondernemers voldoende ruimte te kunnen blijven bieden en een aantrekkelijke vestigingsplaats te blijven, zetten we in op meerdere sporen:

- Bestaande bedrijventerreinen verduurzamen, onderscheidend profileren en het ruimtegebruik intensiveren; zoveel mogelijk stimuleren dat bedrijven gevestigd zijn op de voor hen meest passende locaties. Dit vraagt om het creëren van schuifruimte.
- Zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte op Heesch-West.
- Herstructurering van bestaande terreinen (Moleneind en Danenhoef, Elzenburg-De Geer, Euterpepark)
- Verdere verkenning van potentiële uitbreidingslocaties voor kleine en middelgrote bedrijven uit Oss.
- Beter benutten van de haven (kade en watergebonden bedrijventerreinen), aan de hand van de in het Toekomstperspectief Haven Oss beschreven strategie. De haven is van strategisch belang voor de verduurzaming van de economie, transitie naar een circulaire economie en de verduurzaming van goederenvervoer.
- Uitbreiding van de vestigingsmogelijkheden op Pivot Park;
- De ontwikkeling van gemengde woonwerkgebieden, met name in de Spoorzone/Euterpepark (Strategische verkenning werklocaties Oss, 2023. Aangevuld) (Strategische visie werklocaties, 2023. Aangevuld). Voor de Spoorzone wordt ook een plintenstrategie opgesteld.
- Werken in de wijk: veel vormen van bedrijvigheid zijn goed te combineren met de woonfunctie (bijvoorbeeld praktijken aan huis, ZZP-bedrijvigheid e.d.) en zorgen ervoor dat er beweging en levendigheid is in de woonwijken. In potentie kan met de verplaatsing van werk naar de wijk ook ruimte voor werken worden vrijgespeeld op diverse (werk)locaties in Oss.

De programmering die wij met partners in het RNOB hebben afgesproken (Programmering bedrijventerreinen regio Noordoost Brabant, oktober 2024) is erop gericht om aanvullend op de plannen die er al zijn, 205 ha netto extra te programmeren. Daarmee kan worden voorzien in de regionale ruimtebehoefte tot 2040. De ruimtevraag van logistieke bedrijven die geen binding hebben met de regio, wordt in deze behoefteraming niet meegenomen. Afspraken die we maakten over intensivering van het gebruik van bestaande terreinen en ‘het juiste bedrijf op de juiste plek’ helpen ons als Gemeente Oss in onze ambities.

Het streven om zoveel mogelijk het juiste bedrijf op de juiste plaats te hebben, gaat in onze gemeente al behoorlijk goed. We hebben een duidelijk vestigingsbeleid (en profilering van bedrijventerreinen opgesteld) dat ons daarbij helpt. Toch zien we onder meer op verouderende bedrijventerreinen dat er functies zijn gekomen die elders beter passen. Daar zoeken we naar goede oplossingen en trachten we ruimte vrij te maken voor bedrijfsactiviteiten die op een bedrijventerrein thuishoren.

Het areaal aan bedrijventerreinen die verouderen, biedt bij uitstek kansen voor verduurzaming en optimalisering van het ruimtegebruik. Een ruimtewinst van 10% wordt over het algemeen als haalbaar beschouwd. Misschien kunnen we de ambitie op termijn hoger stellen. De ondernemers dagen ons daar ook toe uit (VNO NCW Brabant/Zeeland, juni 2025).

Verduurzaming en intensivering van het ruimtegebruik zijn complexe processen die gebaat zijn bij:

- Een goede organisatiegraad van ondernemers op het bedrijventerrein.
- Schuifruimte en vestigingsmogelijkheden elders voor ondernemers die niet meer passen op het terrein.
- Publiekrechtelijke instrumenten: planregels op orde voor duidelijke kaders.
- Financiële ondersteuning – al dan niet tijdelijk – voor desinvesteringen en investeringen van ondernemers.

We onderzoeken samen met ondernemers waar herstructurering en intensivering het meest kansrijk opgepakt kunnen worden, welke acties daarvoor nodig zijn en hoe we als gemeente dit proces kunnen ondersteunen. Mogelijk helpt de kennis over intensivering die wordt ontwikkeld op de twintig grootste regionale bedrijventerreinen ons daarbij (Programmering bedrijventerreinen Regio Noordoost Brabant, 2024).
Heesch-West kan de groeiende ruimtevraag opvangen en de benodigde schuifruimte bieden bij herstructureringsopgaven. Dit samen met Den Bosch en Bernheze ontwikkelde regionale bedrijventerrein ligt aan de A59 (80 ha netto uitgeefbaar; kaveluitgifte vanaf 2026/2027). Heesch West is bedoeld voor (middel)grote bedrijven die de regionale economie versterken. Prioriteit is er voor bedrijfsverplaatsingen met het oog op een betere ruimtelijke ordening, doorstromers en bedrijven die aantoonbaar werken aan duurzame innovatie.
Zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte betekent ook dat we de ruimte rondom de haven zoveel mogelijk reserveren voor de vestiging van watergebonden bedrijvigheid die gebruik maken van de op- en overslag mogelijkheden van onze haven. In de havenvisie hebben we vastgelegd hoe we de komende jaren toewerken naar het behouden en versterken van de havenfunctie, met focus op bulkstromen, containervervoer en nichemarkten. Daarbij creëren we ruimtelijke reserveringen zodat de haven zich kan ontwikkelen als circulair en multimodaal bedrijventerrein. Ook verankeren we van de natte kavels de milieuruimte, zodat vestiging van watergebonden, circulaire en zwaardere bedrijvigheid mogelijk blijft.

Ambitie 5: samenwerken versterken

Gerichte samenwerking in gemeente en regio; uitbreiden van samenwerking op diverse schaalniveaus (afhankelijk van wat de sector nodig heeft).

De Gemeente Oss werkt graag samen met ondernemers en met andere partners. Lokaal, met de 'Kracht van Oss' Economic Board die het georganiseerde bedrijfsleven en het onderwijs vertegenwoordigt. Regionaal binnen de RNOB, met BrabantStad en Agrifood Capital en met regionale Hogescholen (HAN, HAS,) het KW1C en met diverse universiteiten (o.a. de Wageningen University & Research [WUR] en Radboud Universiteit). Binnen de provincie Brabant door participatie in MCA Brabant en Brabantse Aanpak Circulaire Bouw. Nationaal binnen PharmaNL (met Universiteit Leiden/LUMC en Campus Groningen) en PharmaDelta (samenwerking met Nijmegen). En met andere gemeenten in de G40 en de VNG.

Geopolitieke ontwikkelingen raken onze bedrijven rechtstreeks. Als gemeente wegen we steeds zorgvuldig waar we een rol te spelen hebben. Wij zien de deelname aan Europese en internationale activiteiten als een middel om onze economische doelen te bereiken (Kader Internationalisering 2025-2030).

3.3 Het bredere perspectief

Economie is veel breder dan alleen onze bedrijven, banen, werk en inkomen. Het gaat ook over de bekendheid van onze gemeente, aantrekkelijke voorzieningen, kunnen wonen waar je werkt en een goede bereikbaarheid. Het succes van onze lokale economie wordt beïnvloed door bijvoorbeeld een goede profilering bij bezoekers, een fijne leefomgeving, goede woningen en een goede bereikbaarheid. Vanuit dit bredere perspectief zijn bijdragen mogelijk die onze economische ambities ondersteunen.

Vrijetijdseconomie

De vrijetijdseconomie (waartoe toerisme, recreatie en horeca behoren) is een belangrijk onderdeel van de economie van Oss, en draagt op meerdere manieren bij aan de (woon)

tevredenheid van inwoners, sociale contacten, het geluksgevoel en een goed leven. De vrijetijdseconomie is dus belangrijk voor de brede welvaart van Oss.

De ruim 150.000 overnachtingen, ruim 200 toeristisch-recreatieve bedrijven (bezoekbaar aanbod), ca. 1.700 slaapplaatsen, 2.290 banen en diverse (sport)verenigingen geven het directe economisch belang van de vrijetijdssector weer (Monitor Toerisme en Recreatie Oss, 2024). Daarbij zorgen toeristisch-recreatieve bezoekers ook voor indirecte effecten, in de vorm van bestedingen en bijdragen aan het voorzieningenniveau. Bovendien dragen cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd bij aan de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

Er is in de gemeente Oss onbenut potentieel voor toerisme en recreatie. Er is ruimte voor groei van het aantal overnachtingen, voor groei van dagrecreatief aanbod (Omgevingsvisie) en toeristisch-recreatieve bestedingen blijven achter (o.a. in de horeca en retail; Nulmonitor R&T, 2024). Daarbij willen we ook een duidelijk(er) toeristisch-recreatief profiel neerzetten en de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten. Alhoewel gemeente Oss geen sterk toeristisch profiel heeft, heeft het sterke omgevingskwaliteiten in huis voor het aantrekken van meer bezoek. Er is een verrassend veelzijdig aanbod verspreid over de gemeente met onder andere de Maas, natuurgebied Herperduin (Maashorst) en de stad Oss.

Dit profiel duidelijker neerzetten is één van de doelen van de gebiedsmarketingorganisatie ‘Oss en Partners’ die in oprichting is. Deze organisatie legt de basis voor een doorontwikkeling naar de economische promotie van Oss.

We zetten in op een passende en duurzame groei van recreatie en toerisme voor Oss. We sluiten aan bij het landelijk perspectief 2030 (NBTC; IPO) en willen dat iedereen profijt heeft van toerisme, waarbij we de positieve effecten maximaliseren en de negatieve impact beperken. We gaan hierbij uit van de Osse identiteit en zetten in op de bezoeker die met zijn bezoek aan ons gebied waarde toevoegt en een bijdrage levert aan de leefomgeving, de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Hiervoor moet er voldoende ruimte voor recreatie en toerisme zijn, zowel op het land als op- en aan het water. We zetten in op sturing: het krijgen van de juiste bezoeker op de juiste plekken op de juiste momenten. We zien hierbij ruimte voor verdere groei van het (dagrecreatieve) aanbod op diverse plekken in de gemeente Oss; dat is maatwerk en wordt per casus bekeken.

Een fijne leefomgeving

Bij aantrekkelijk wonen en werken horen een fijne leefomgeving en goede voorzieningen. Onze gemeente wordt gekenmerkt door een verbonden gemeenschap en een sterk verenigingsleven. Ons voorzieningenbeleid is gericht op een duurzame aanbodstructuur van elkaar aanvullende centra. We hebben een sterk en aantrekkelijk Stadshart met mooie horeca- en retailbedrijven. Op termijn ontstaat ruimte voor een nieuw wijkcentrum in de Amsteleind (Detailhandelsbeleid 2024).

Cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd dragen bij aan aantrekkelijk werk- en leefklimaat. Investeringen in deze sectoren versterken een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. Dat komt de lokale economie ten goede (Beleidskader levendig Brabant 2030, 2022). We willen samen met de ondernemers verkennen welke aanvullende recreatieve

voorzieningen, horeca, winkels of sportmogelijkheden Oss aantrekkelijk maken voor eigen inwoners én nieuwe talenten en kenniswerkers[7].

Aantrekkelijk wonen

We willen een complete woongemeente zijn, met een comfortabele woningvoorraad en een (t)huis voor alle groepen inwoners (Woonagenda 2025-2027). Onze woningvoorraad kent relatief veel en relatief grote eengezinskoopwoningen[8]. Mede vanwege de voortgaande huishoudensverkleining en onze ambitie om talenten en kenniswerkers aan te trekken, zijn aanvullende woonmilieus en woonproducten gewenst. Daar hebben we ook de mogelijkheden voor. Tot 2040 bouwen we circa 10.000 nieuwe woningen voor een breed scala aan doelgroepen. De Spoorzone, van Amsteleind tot en met Schadewijk, biedt bouwlocaties voor 80% van deze productie. We creëren in de spoorzone onderscheidende woonmilieus die aantrekkelijk zijn voor kenniswerkers om in te wonen. Dat doen we in Amsteleind, Euterpepark en in het Raadhuiskwartier. In de gebiedsontwikkelingen is ruimte voor nieuwe woonconcepten die inspelen op de behoefte van kenniswerkers. Graag verkennen we met onze collega's van Wonen hoe we daaraan verder kunnen werken. Het zou goed zijn om in overleg met de ondernemers te onderzoeken hoe deze behoefte eruitziet, in aantallen en in woonproducten. De groeiambitie van het Pivot Park vraagt bijvoorbeeld om het aantrekken van circa 700 extra kenniswerkers. De toevoeging van hoogstedelijke woonmilieus met aantrekkelijke voorzieningen helpt bij het aantrekken van deze kenniswerkers.

Bij aantrekkelijk wonen hoort ook een goed inzicht in de voorzieningenbehoefte van onze bewoners, op vlak van cultuur, evenementen, sportvoorzieningen, winkels, vrijetijdsbesteding, en studentenvoorzieningen en woningen. Daaraan willen we de komende jaren ook meer aandacht besteden.

Bereikbare, veilige gemeente met duurzame mobiliteit

Oss profileert zich als een logistiek knooppunt met 'trimodale' transportmogelijkheden. De combinatie van een binnenhaven, goederentransport over het spoor en twee A-wegen (A50 en A59) is aantrekkelijk. Deze bieden bovendien goede mogelijkheden voor verduurzaming van de logistiek. Vervoer over spoor en water is immers duurzamer dan over de weg. Een vrachtschip kan het alternatief zijn voor tientallen vrachtwagens.

Het Toekomstperspectief Haven Oss is in het najaar van 2025 vastgesteld. Aan de hand van vier toekomstscenario's wordt de discussie over de toekomst van haven beslecht. We onderzoeken onder meer oplossingen voor technische problemen bij de sluis en brug van Macharen. Ook willen we graag meer grip krijgen op het ruimtegebruik (zoals kade gebonden terreinen ten behoeve van watergebonden bedrijven)[9]. We behouden en versterken de havenfunctie en doen ruimtelijke reserveringen zodat de haven zich kan ontwikkelen als circulair en multimodaal bedrijventerrein. Ook zorgen we voor een beleidsmatige verankering van natte kavels en milieuruimte. Zodat vestiging van watergebonden, circulaire en zwaardere bedrijvigheid mogelijk blijft.
Op het rijkswegennet ervaren onze ondernemers knelpunten. Het wordt steeds drukker op de A50. Gelderland en Brabant werken samen met Rijkswaterstaat en de betrokken gemeenten aan de Mobiliteitsaanpak Corridor A50. Helaas ligt de aanpak stil als gevolg van de stikstofdiscussie. Er is veel woon-werkverkeer, waar ook de inkomende en uitgaande pendel van Oss een rol in speelt. We kunnen forenzen proberen te verleiden tot andere mobiliteitskeuzes. Bijvoorbeeld door de ontwikkeling van een Mobiliteitshub bij Station Oss, samen met NS en ProRail. Met goede overstapmogelijkheden op trein en snelle busverbinding (Bus Rapid Transit), slimme parkeeroplossingen, deelfietsen, laadmogelijkheden.

Binnen onze gemeentegrenzen werken we aan het verbeteren van de doorstroming op het hoofdwegennet en de bedrijventerreinen. De drie stations Oss, Oss-West en Ravenstein dragen bij aan goede treinverbindingen. Een hogere frequentie, betere fietsverbindingen en aantrekkelijke inrichting van de stationsomgeving dragen eveneens bij aan de ambities.

---

7 *NOS Nieuws zondag 7 september 2025. Cricket populair onder expats, maar er zijn niet genoeg velden*

8 *Aandeel koopwoningen 63% (Nederland 57%), aandeel eengezinswoningen 77% (Nederland 63%) en gemiddeld woonoppervlak per woning 135 m2 (Nederland 120 m2). Bron: Oss in cijfers 2025.*

9 *Er is een Toekomstperspectief Haven Oss die vier scenario's voor de haven van Oss oplevert. Deze wordt 23 oktober behandeld in de gemeenteraad.*

4 UITVOERINGSAGENDA 2026-2029

Deze economische strategie, richt zich op een sterke economie als fundament voor onze brede welvaart. Onze opgave is een toekomstbestendige economie met een duurzame economische ontwikkeling, waarin economische kansen verzilverd worden. We zien als onze doelen voor de periode 2026-2032:

- *Concurrentiekracht versterken:* het gaat dan om de mate waarin het lukt om bedrijven, mensen en investeringen aan te trekken en te behouden en om productiviteit bij te verhogen. Dit in vergelijking met andere gemeenten of regio's. Een aantrekkelijk 'vestiging- en ondernemersklimaat' is daarvoor belangrijk.
- *Ondernemerschap stimuleren:* het gaat om de wijze waarop ondernemers, werknemers en kennisinstellingen in staat zijn om nieuwe economische kansen tot stand te brengen. Zodat bestaande bedrijven vernieuwen of dat er nieuwe bedrijven opgericht worden. Waar mogelijk helpen deze nieuwe economische activiteiten mee om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, bijvoorbeeld rondom de energietransitie of de fysieke en mentale gezondheid van mensen.

We hebben een economische strategie geformuleerd met vijf ambities voor de periode 2026-2032. Elke ambitie is uitgewerkt in acties voor de periode 2026-2029 die we als gemeente op ons willen (blijven) nemen.

Onze rol

De economische uitdagingen van deze tijd vragen om een stevige inzet van ons, als gemeente. Verschillende economische uitdagingen vragen echter om andere rolnemingen. Het NSOB-model (Nederlandse School voor Openbaar Bestuur) biedt een handvat om onze rol te bepalen. Het model maakt onderscheid in de normerende overheid (focus op regelgeving en handhaving), de ondernemende overheid (ondernemer als klant), de gemeente als partner (samenwerken met ondernemers) en de ondersteunende overheid (ondernemer = co-creator).

In de uitvoeringsagenda hebben we acties opgenomen waar we ons als gemeente voor inzetten en wat onze rol daarbij is. Dat betekent dus ook dat onze rolneming per actie verschilt: soms normeren we, soms zijn we partner en/of initiatiefnemer. Vaak hebben we een stimulerende, informerende of faciliterende rol. Want we kunnen het niet alleen. We hebben ondernemers, het onderwijs, de regio en andere partners hard nodig.
We bespreken graag met hen wat we samen kunnen oppakken en waar we elkaar kunnen ondersteunen. We zullen steeds zorgvuldig bekijken en met hen bespreken wie welke rol pakt, met het oog op het resultaat.

Ambitie 1: innoveren

Versterking arbeidsproductiviteit, uitbouw van ecosystemen en aantrekken van kennisintensieve bedrijvigheid en talent.

Toelichting: Bij innoveren speelt het bedrijfsleven een belangrijke rol. De gemeentelijke rol zit vaker in informeren (via communicatie), stimuleren (via acties/werk van medewerkers) en faciliteren en normeren (via vergunningen, wet- en regelgeving en het ruimtelijk-planologisch sturingsinstrumentarium). Bij iedere actie op vlak van innovatie kan de gemeentelijke rol verschillen, maar aangezien innovatie belangrijk is voor de lange termijn toekomstbestendigheid van onze economie, geven we de aandacht die het volgens ons verdient. Daarbij voegen we ook toe dat veel gemeentelijke acties onder ambitie 3 (Lerende Stad) en ambitie 5 (Samenwerken versterken) ook direct én indirect bijdragen aan innovatie van ons lokale bedrijfsleven. Hier zijn dus nadrukkelijke dwarsverbanden mee. Hieronder volgt een beschrijving van de innovatie-acties waarop we als gemeente willen inzetten.

1. *Onderzoeken & in kaart brengen van behoefte innovatiemilieus*
   a. *Identificeren:* welke innovatiemilieus (b.v. maar niet uitsluitend Pivot Park, Circulaire Bouw, Agri-food en voedselverwerkingsindustrieën) heeft Oss, welke bedrijven

zijn daar gevestigd, wat zijn hun karakteristieken en wat hebben deze nu en in de toekomst nodig? Als we dit beter in kaart brengen, zien we ook hoe we het vestigingsklimaat kunnen verbeteren en de arbeidsproductiviteit kunnen versterken.

b. *Innovatieprogramma's bekend maken bij het lokale bedrijfsleven via ondernemersdienstverlening:* er zijn diverse regionale, nationale en EU-innovatieprogramma's waar financiering aan te vragen is voor duurzame innovaties. Deze programma's maken we beter bekend bij het lokale bedrijfsleven; we verwijzen hier beter na via onze ondernemersdienstverlening (een aantal voorbeelden waar we naar verwijzen zijn SNN, EFRO, ROM Brabant, Horizon Europe, LIFE, Innovatiefonds, Interreg etc.).

c. *Sectorale aanpak opstellen & beleggen bij EZ-collega's.* Op dit vlak zijn er diverse ideeën, om er enkele te noemen:

   i. **Voor life sciences & health (& innovatiemilieu Pivot Park):** Faciliteren van nieuwe start-ups/spin-offs (labruimte, vergunningen, aansluiting onderwijs), samen met pharma bedrijven uit de regio (o.a. Organon) programma's ontwikkelen voor kennisdeling en samenwerking met MKB, ondersteunen van "shared facilities" (labs, testomgevingen) via publiek-private samenwerking. Pivot Park zet hierop in, waarbij we als Gemeente Oss waar mogelijk meewerken aan planvorming en het in kaart brengen van behoeften van bedrijven uit Oss en de regio.

   ii. **Bouw en installatie:** Faciliteren en stimuleren van innovatie in de bouw- en installatiesector (bijvoorbeeld / idee: Opzetten van een "Techniek Innovatie Hub Oss" (met bouwbedrijven, installatiebranche en ROC/HAS/KW1C) voor digitalisering, circulair bouwen en energietransitie.

   iii. **Smart & Sustainable Logistics programma:** Faciliteren en stimuleren van innovatie in de logistieke sector, gerelateerd aan de goederenstromen in de Haven van Oss. Denk aan een pilot met Pilot met zero-emissie stadslogistiek of smart corridors naar haven/bedrijvenpark. Koppeling met digitalisering en data-uitwisseling (bijv. via SmartwayZ.NL).

   iv. **Stimuleren van diverse agri-food innovaties** op vlak van automatisering, robotisering, verduurzaming, vermindering van uitstoot (o.a.) stikstofuitstoot van stallen e.d. en cross-overs met andere sectoren (o.a. vrijetijdseconomie en beter benutten vrijkomende agrarische bebouwing). We stimuleren innovatie in businessmodellen voor agrarische bedrijvigheid. Hierbij werken we toe naar een economisch gezonde sector met een duurzame toekomst.

2. *Structureel overleg rondom kennisontwikkeling*

We overleggen met ondernemers en diverse pharma partners in de regio over onze bijdrage aan het versterken van de relaties met een aantal kennisinstellingen (UMCU, TU/e, RUMC, Fontys, Avans en HAN) ten behoeve van de doorontwikkeling van Pivot Park en de bredere pharma sector in Oss en de regio.

3. *Monitoring a.d.h.v. economische analyse*

De Economische Analyse (zie bijlagenrapport) gaan we jaarlijks actualiseren / updaten / doorontwikkelen. Zo houden we grip op de economische ontwikkeling van onze gemeente en kunnen we (waar mogelijk) bijsturen op zaken die opvallen.

Ambitie 2: verduurzamen

Stimuleren van duurzaam en toekomstbestendig ondernemen.

1. *Uitvoering acties uit Koersnota Circulaire Economie*

a. *Voor 'Bouw en Sloopmaterialen'* maken we ruimte voor circulair bouwen in vergunningen, faciliteren we de regionale bouwhub (zie beschrijving onder), onderzoeken we hoe we circulariteit kunnen meenemen in onze gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten, passen we voor monitoring de GPR-methode toe, stellen we sloopbeleid op, doen we kennis op over circulair bouwen en werken we aan de circulaire economie op de gemeentelijke opslagplaats.

b. *Voor 'Voedsel'* werken we samen met de HAS en stichting Samen tegen Voedselverspilling aan MKB bewustwording en tools voor het tegengaan van voedselverspilling.

c. *Voor 'chemische materialen en pharma'* ondersteunen en verbinden we onderlinge samenwerkingen waarin bedrijven al actief zijn.

d. *Algemeen:* als gemeentelijke organisatie gaan we daarnaast de komende tijd inzetten op circulair inkopen via actieplan MVOI, onze eigen circulaire data op orde brengen en proberen we te blijven pionieren en onderzoek te doen, om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen. Hier gaan we samen met onze partners mee aan de slag.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van bovenstaande acties verwijzen we naar de Koersnota Circulaire Economie.

2. *Brabant-breed onderzoek circulaire hub*

We werken mee aan het Brabantse onderzoek naar circulaire hubs (een plek waar materiaalstromen samenkomen en uitgewisseld worden en er onderzoek gedaan wordt naar de circulaire economie). Als er potentieel haalbare locaties in Oss blijken te zijn, werken we hieraan mee. Daarmee leggen we – indien dit voor Oss kansrijk blijkt - de verbinding tussen onze sterke bouwsector en de circulaire ambities. Bij een dergelijke circulaire hub kan ook een database voor bouwmaterialen en materiaalpaspoorten opgezet worden indien hiervan meerwaarde is (wat uit onderzoek nog moet blijken).

3. *Toepassen bestaande kwaliteitsplan Heesch-West*

We hanteren duurzaamheidseisen ten behoeve van nieuwe bedrijvigheid/ bedrijfsgebouwen (zonnepanelen, dubbelgebruik, mobiliteit, waterbeheer etc.; in navolging van de Motie van de gemeenteraad over de Donuteconomie) op Heesch-West, en we onderzoeken ook hoe we dit kunnen verankeren op onze bestaande bedrijventerreinen (waar nieuw-vestiging van bedrijven weinig voorkomt). Duurzame bedrijven zijn een pré.

Ambitie 3: lerende stad

Lerende stad, met een wendbare, veerkrachtige en mensgerichte arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die past bij de economische ambities van Oss en bijdraagt aan innovatie.

1. *We geven uitvoering aan de acties uit het Arbeidsmarktbeleid Oss 'Van Werkvloer tot Wereldstad', volgens de drie pijlers*

a. *'Leven Lang Ontwikkelen':* Leerfestival in 2027, meting impact LLO in 2028, verkenning duurzame LLO-structuur, ontwikkeling flexibele leerroutes door onderwijs, versterking basisvaardigheden en LLO is onderdeel van werkgeversbeleid.

b. *'Elk Talent Telt':* Het Talent Atelier van KW1C als broedplaats, bouwen aan Talentcommunity, Loopbaanoriëntatie HUB, een gemeenschappelijk taal voor talent, Scheikunde Olympiade, tegengaan van ondermijning voor jongeren, Talent benutten via de Participatiewet en verkenning open badges.

c. *'Werkgevers fit voor de toekomst':* versterken leer- en werksystemen, opbouw en versterken Learning community Arbeidsmarkt Oss, afstemmen communicatie bedrijven op jongeren, samenwerking hoger onderwijs en campussen, betere aansluiting traineeships en duale routes op praktijk, Fit & Vitaal aan het werk en Arbeidsmigranten & arbeidsmobiliteit.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van bovenstaande acties verwijzen we naar het arbeidsmarktbeleid 'Van Werkvloer tot Wereldstad' van de Gemeente Oss (2026).

2. *Behoud van ons MBO & verbeteren relaties met HBO- en WO- instellingen*

We zetten ons in voor het behoud van een stevig aanbod van mbo-opleidingen (bij het KW1C), passend bij onze sterke sectoren; voor zowel het regulier onderwijs als voor omscholing en bijscholing. Daarbij gaan we ook door met onze samenwerkingen met diverse andere hogere onderwijsinstellingen zoals de HAS, de HAN, Avans en de Radboud Universiteit.

3. *Faciliteren relaties onderwijs – arbeidsmarkt*

We faciliteren het overleg tussen ondernemers en vervolgopleidingen om het aanbod van opleidingen mede af te stemmen op de opgaven (zoals innoveren, verduurzamen). Verder zetten we ons in om leerwerktrajecten te (blijven) ontwikkelen en stagemogelijkheden te creëren. Dit is ook nodig voor de stimulering van innovatie.

4. *Aantrekken & vasthouden van talent en kenniswerkers*

We ondersteunen en stimuleren het aantrekken van talenten en kenniswerkers met meerwaarde voor de economische ambities van Oss. Een van de ideeën is om een online-afstudeerbank op te zetten door het lokale bedrijfsleven. Hier kunnen Osse bedrijven afstudeeropdrachten en stages uploaden, zodat diverse studenten hierop kunnen solliciteren. Dat versterkt onderwijs en arbeidsmarkt en bindt talent en kennis aan Oss.

Ambitie 4: ruimte voor werken

Ruimte voor werken, ondernemerschap en bedrijvigheid; optimaliseren van het ruimte-gebruik op bestaande locaties. Zoveel mogelijk stimuleren dat het juiste bedrijf op de juiste plaats gevestigd is. Ontwikkelen van nieuwe werklocaties.

1. *Versterking organisatiegraad*

We zetten ons in voor versterking van de organisatiegraad op onze bedrijventerreinen. Dat zorgt voor een grote(re) betrokkenheid bij opgaven rondom herstructureren, verdichten en juiste bedrijf op de juiste plaats. Dit doen we ook in regionaal verband (loketfunctie). Het verbeteren van de organisatiegraad verdient ook aandacht in gebieden buiten formele werklocaties en in het Stadshart. Organisatiegraad verbeteren doen we samen met ondernemers: we stimuleren en faciliteren hen hierin.

2. *Verder uitwerken Ondernemersfonds*

de komende tijd gaan we verder met het uitwerken van het initiatief om een ondernemersfonds op te stellen. Het ondernemersfonds kan een bijdrage leveren aan de organisatiegraad én het investeringsvermogen van het bedrijfsleven, zowel op bedrijventerreinen als daarbuiten. We willen de komende tijd de bestaande opzet verder uitwerken en hierover met ondernemers in gesprek gaan. De Gemeente Oss heeft het initiatief hiertoe genomen, maar het is de bedoeling dat het Ondernemersfonds op termijn voor én door ondernemers beheerd wordt.

3. *Opstellen Visie & Beleid Bedrijventerreinen*

We formuleren onze visie, beleid en aanpak (en opstellen programma) voor de bedrijventerreinen. Er zijn diverse onderdelen:

a. *Juiste bedrijf op de juiste plek:* voor optimalisering van het ruimtegebruik op basis van profilering van de werklocaties.
b. *Intensivering van het ruimtegebruik:* In het bedrijventerreinenbeleid wordt ook aandacht geschonken aan intensivering, betere benutting (bouwvlak en bouwhoogte), en mogelijkheid tot stapeling en combineren van functies.
c. *Verduurzaming* (energietransitie, klimaatbestendige inrichting en circulariteit).
d. *Prioritering van gebieden:* met ondernemers onderzoeken we welk(e) bedrijventerrein(en) het meest kansrijk is (zijn) voor een snelle aanpak van herstructurering en intensivering van het ruimtegebruik. Hierin krijgt ieder bedrijventerrein uit de gemeente Oss specifieke aandacht.
e. *Financiële constructies & haalbaarheid:* We onderzoeken de behoefte aan al dan niet tijdelijke financiële ondersteuning voor herstructurering en intensivering van bedrijventerreinen. Afhankelijk van de uitkomsten van de onderzoeken maken we daarvoor middelen vrij en zetten we ons (indien relevant en voortkomend uit

onderzoek) in voor lobby aanvullende middelen vanuit provincie, regio en/of Rijk. We haken hierbij ook aan bij de verkenning die de Provincie Noord-Brabant doet naar fondsvorming ten bate van intensivering.

f. *Discussie rolneming gemeente Oss in grondbeleid & sturing:* Tot slot wordt de discussie over de rolneming van de Gemeente Oss in grondbeleid & sturing in ruimte voor werken onderzocht, en of het instrumentarium op dit vlak beter/verder ontwikkeld moet worden. Meer ruimte voor werken actief realiseren vraagt namelijk meer sturing, investeringen, actiever grondbeleid, het ruimtelijk-planologisch sturingsinstrumentarium beter benutten en wellicht dus ook risicodragend(er) opereren. Of dat wenselijk is wordt onderzocht, is vooral maatwerk per casus, en vooral een politieke discussie.

4. *Oplossingen voor netcongestie*

We ondersteunen het georganiseerde bedrijfsleven met het zoeken naar oplossingen voor netcongestie. We stimuleren de samenwerking, afstemming van energievraag en aanbod en zoeken met hen naar – tijdelijke – oplossingen voor netcongestie, in samenwerking met o.a. de ondernemers, parkmanagementorganisaties en de netbeheerder. Dit is maatwerk en moet per casus bekeken worden. Binnen de Gemeente Oss speelt de discussie of er voor oplossingen voor netcongestie een nieuwe projectleider moet worden aangesteld. Tegelijkertijd lopen er al diverse initiatieven waar Oss aan meewerkt: er wordt momenteel een onderzoek uitgevoerd naar een energiehub op Elzenburg-De Geer en verder loopt het programma Grote Oogst ook op Vorstengrafdonk en Moleneind. Verder kan de industrie een cruciale rol spelen bij het aanpakken van netcongestie door met samenwerkingen tussen partijen het energieverbruik flexibeler en efficiënter te maken. Hierdoor wordt de druk op het overbelaste elektriciteitsnet verminderd, wat de energietransitie versnelt en economische groei mogelijk maakt.

5. *Opstellen uitvoeringsplan Toekomstperspectief Haven Oss*

de komende jaren gaan we – samen met de andere betrokken vakinhoudelijke collega's, zoals ruimte, mobiliteit, etc. – verder met het Toekomstperspectief van de haven. Hiervoor gaan we, op basis van het Toekomstperspectief Haven Oss een uitvoeringsplan opstellen; hierin geven we ook meer inzicht in de kosten & financiering van de uitvoering. Meer ruimte voor werken, betere benutting van de kade en watergebonden kavels is nodig. De haven is van strategisch belang voor de circulaire economie, verduurzaming van de modal split en betere benutting van spoor en water. Ook is het goed voor ons lokale ondernemersklimaat. We geven uitvoering aan de realisatiestrategie, aan de hand van de thema's 'sturen via het omgevingsplan', 'investeringen in fysieke infrastructuur', 'stimuleren van de circulaire economie', 'verduurzaming, energietransitie en investeringen in de energie-infrastructuur', 'regionale samenwerking en strategie', 'sturing via havengeldsystematiek' en 'overige kansen'. Voor een overzicht van de onderdelen van de realisatiestrategie verwijzen we naar hoofdstuk 6 van het Toekomstperspectief Haven Oss.

6. *Toepassen uitgiftebeleid*

Bij nieuw uit te geven bedrijventerreinen (Heesch-West) blijven we werken met gronduitgiftebeleid en bijbehorende uitgifteprotocollen en kwaliteitsplan.

7. *Vervolgproces Locatiestudie uitbreiding bedrijventerreinen*

Passend binnen provinciaal- en regionaal beleid verkennen we momenteel (peildatum eind 2025) nieuwe uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen. Hierbij moeten op basis van het eerste onderzoek vervolgstappen geformuleerd en gezet worden. Hier gaan we de komende jaren mee aan de slag.

8. *Opstellen programma vrijetijdseconomie, met diverse (niet uitsluitend de volgende) onderdelen*

a. *Analyse vrijetijdseconomie middellange termijn,* analyse vraag en aanbod, 1-meting monitor vrijetijdseconomie, gebiedsgerichte uitwerking.

b. *Onderzoeken kansen zakelijk toerisme:* Onderzoeken beschikbaar en gewenst aanbod voor het ontwikkelen van zakelijk toerisme (gericht op diverse bedrijvigheid opererend in internationale markten, o.a. Pivot Park & life sciences & health, industrie, bouw, logistiek, etc.).

c. *Juiste bedrijf én juiste bezoeker op de juiste plek:* werken aan een ruimtelijk afwegingskader voor nieuwe initiatieven (en eventuele doorwerking daarvan). Zo toetsen we eenduidig de wenselijkheid van toeristisch-recreatieve initiatieven & zorgen we voor eenduidige beoordeling ervan.

9. *Onderzoeken potentie voor werken in de wijk*

veel vormen van bedrijvigheid zijn goed te combineren met de woonfunctie (bijvoorbeeld praktijken aan huis, ZZP-bedrijvigheid e.d.) en zorgen ervoor dat er beweging en levendigheid is in de woonwijken. We onderzoeken de mogelijkheden voor werken in de wijk (a.d.h.v. mogelijke werkfuncties in wijken) voor de groei van ruimte voor werken.

Ambitie 5: samenwerken versterken

Gerichte samenwerking in gemeente en regio; uitbreiden van samenwerking op diverse schaalniveaus (afhankelijk van wat de sector nodig heeft).

1. *Uitbouwen van de gebiedsmarketingorganisatie 'Oss en Partners'.*

Deze organisatie is gestart met een recreatie en toerismebril en wordt doorontwikkeld tot citymarketingorganisatie met brede propositie voor de profilering van Oss (dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partners in de gebiedsorganisatie). Het concept Innovatieve Maakstad wordt input voor onze citymarketing om samen met de partners in de stad en onze eigen organisatie vorm te geven. Zo bouwen we aan het merk 'Oss' om onze lokale economie nationaal en internationaal beter te profileren.

2. *Strategischer accountmanagement*

We zetten het accountmanagement binnen onze gemeentelijke organisatie voort. We ondersteunen de acquisitie van kennisintensieve bedrijven, voor de life sciences & health. Dit doen we in (strategische) samenwerking met regionale (andere gemeentes, BOM etc), maar ook nationale partijen (zoals NFIA, VIG etc). Wat betreft kenniswerkers en talent wordt dit vooral gerealiseerd door , door samenwerkingen met kennisinstellingen, zoals MBO's, hogescholen, universiteiten en UMC's. Voor de andere sectoren richten we ons meer op bedrijven uit de gemeente Oss. De accountmanagers van economische zaken stemmen hierbij (indien relevant) af met andere accountmanagers binnen de gemeente, bijvoorbeeld op vlak van wonen, sociaal domein en het stadshart van Oss.

3. *Behouden en versterken van onze lokale, regionale, nationale én internationale samenwerkingen*

We behouden en versterken de goede lokale, regionale en nationale samenwerkingen. We koesteren de samenwerking met de 'Kracht van Oss' Economic Board. Verder zien we ook de meerwaarde van de regionale samenwerking en de kracht van de regio (in de RNOB, met de Provincie Noord-Brabant, de BOM, MCA Brabant, Agrifood Capital en Brabant Ports). We zoeken de verbinding met onze buur- en regiogemeenten om samen sterker te staan. We bouwen hierbij voort op de verkenning die is uitgevoerd in Q2 2025 (Regionaal Economisch Position Paper). Ook op nationaal vlak heeft samenwerking meerwaarde: de contacten met de VNG, de G40 en diverse ministeries zijn goed en die blijven we benutten voor onze Osse belangen. Op vlak van pharma willen we graag meer aansluiting vinden bij nationale beleidsagenda's, of betrokken worden bij de ontwikkeling ervan. Verder heeft Oss diverse internationale samenwerkingsrelaties die van belang zijn én blijven (meer info over de inzet: Kader Internationalisering Oss).

Tot slot

We monitoren de komende jaren onze gemeentelijke bijdragen aan de economische strategie en de resultaten die we samen met onze partners realiseren. In 2029 maken we een tussenstand op en bekijken we of we op koers zitten. Waar nodig, sturen we bij. Tegen het jaar 2032 volgt een integrale evaluatie van de periode 2026-2032, als opmaat voor het herijken en vernieuwen van onze economische strategie.

COLOFON

Colofon

Titel:	Oss Innovatieve Maakstad, Economische Strategie Gemeente Oss 2026-2032
Opdrachtgever:	Gemeente Oss
Opgesteld & uitgevoerd door:	Sweco
Auteurs:	Christine Oude Veldhuis en Lex van Doorn
Datum:	Januari 2026
Contact:	Gemeente Oss, afdeling Economische Zaken
E-mailadres:	ondernemerszaken@oss.nl
Bijdragen:	met input vanuit diverse gemeentelijke afdelingen en lokale partners uit het Osse bedrijfsleven

GEMEENTE Oss

BIJLAGE: Economisch Profiel Oss

Analyse & aanknopingspunten t.b.v. Strategienota Economie 2026-2032

Bijlagenrapport analyse

Auteur
Bart van Rijkom
Strategisch Adviseur Economie gemeente Oss

GEMEENTE Oss

Inhoudsopgave

1	**Economische analyse Oss**	**2**
1.1	Structuur en ontwikkeling economie Oss	2
1.2	Toegevoegde waarde	8
1.3	Arbeidsmarkt	8
1.4	Verwachte werkgelegenheidsgroei tot 2035 en tot 2040	12
1.5	Brede Welvaart	13
1.6	Duurzaamheid en klimaat	14
1.7	Voorraad & aanbod bedrijventerreinen in Oss	15
1.8	Detailhandel en leegstand	17
1.9	Recreatie en Toerisme	17
1.10	Belangrijkste trends en ontwikkelingen in een notendop	19
1.11	SWOT-analyse gemeente Oss	20

Bronnen foto's: Aspen, Funda in Business, Plus, DDC Regenwater Afvoertechniek en Logistiek.nl

1 Economische analyse Oss

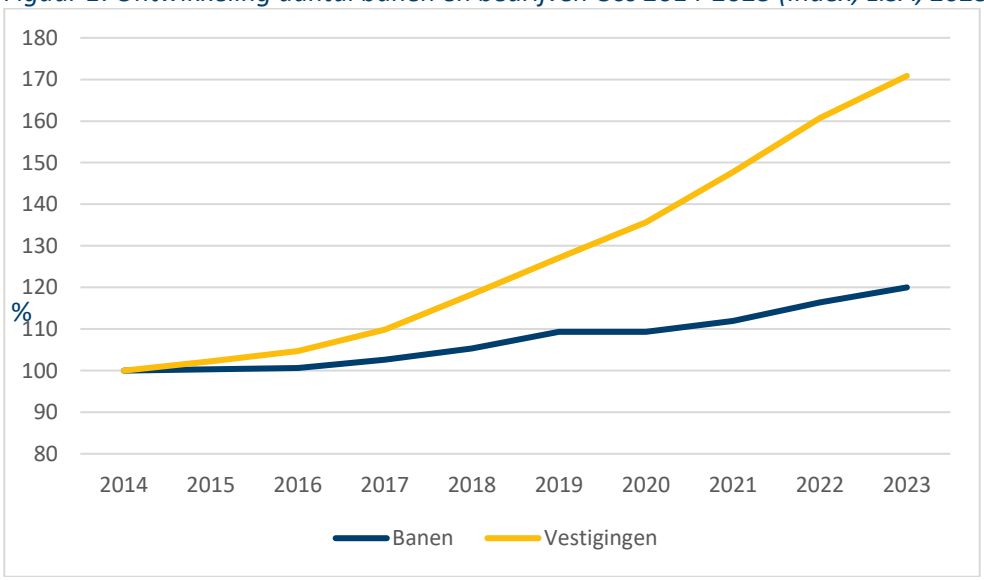
Het team Economische Zaken van de gemeente Oss werkt in 2025 aan een nieuwe Strategienota Economie 2026-2032. De gemeente Oss levert de economische analyse hiervoor zelf. Daar is deze notitie het resultaat van. In dit hoofdstuk staat de economische analyse. In het volgende hoofdstuk staan aanknopingspunten voor de Strategienota Economie 2026-2032. Er is een databestand in Excel gekoppeld aan dit document. Dit databestand kan gedeeld worden met het bureau dat de Strategienota Economie 2026-2032 opstelt voor verdere analyse en/of verrijking.

1.1 Structuur en ontwikkeling economie Oss

1.1.1 Kerncijfers economie

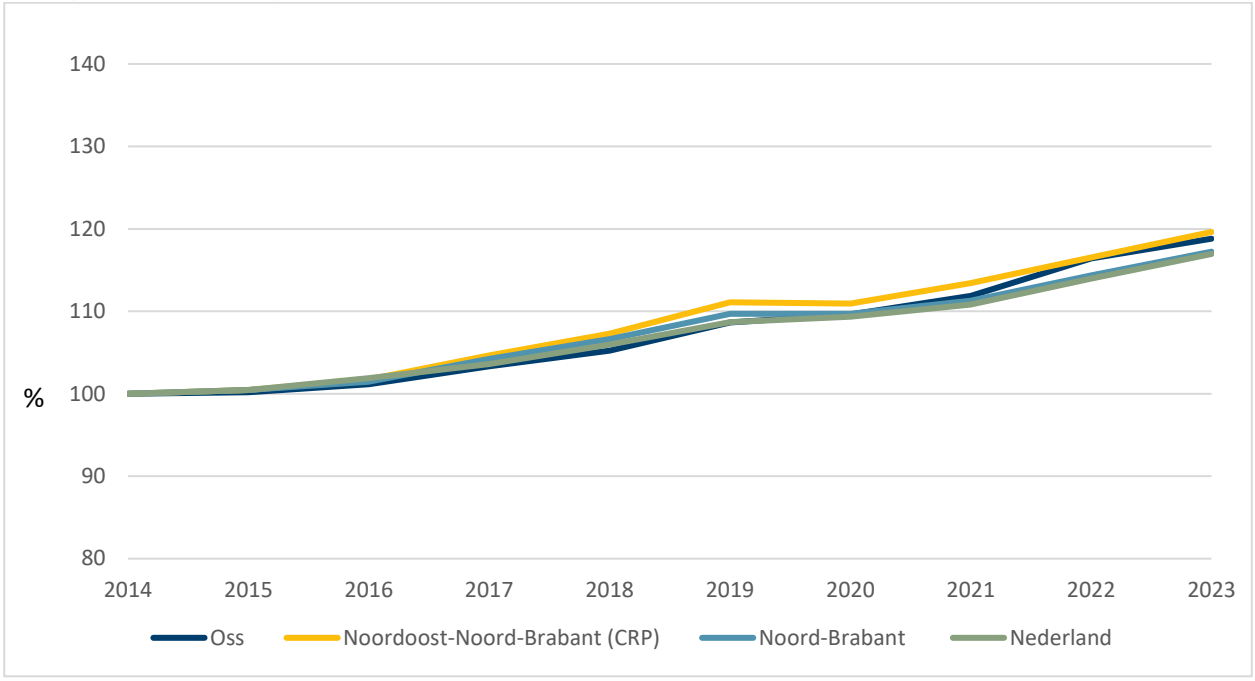
De economie van Oss heeft zich in de afgelopen tien jaar positief ontwikkeld. Het aantal banen groeide van 39.271 in 2014, naar 47.081 banen in 2023, dit komt neer op een stijging van 20% en 7.180 banen. Het aantal bedrijfsvestigingen groeide in deze periode van 5.936 in 2014 naar 10.142 in 2023, dit is een groei van 71%. Figuur 1 laat de procentuele geïndexeerd ontwikkeling van het aantal banen en bedrijven zien in Oss tussen 2014 en 2023. Hier is te zien dat het aantal bedrijven in Oss sterker is gegroeid dan het aantal banen. Dit is onder meer te verklaren door de toename van het aantal ZZP'ers, hier wordt in 1.1.4 nog dieper op ingegaan.

Figuur 1: Ontwikkeling aantal banen en bedrijven Oss 2014-2023 (Index; LISA, 2023)

In regionaal en nationaal perspectief is te zien dat de ontwikkeling van het aantal banen in Oss nagenoeg gelijk loopt met zowel Noordoost-Noord-Brabant, Noord-Brabant en Nederland, met een groei tussen 17-20% (figuur 2).

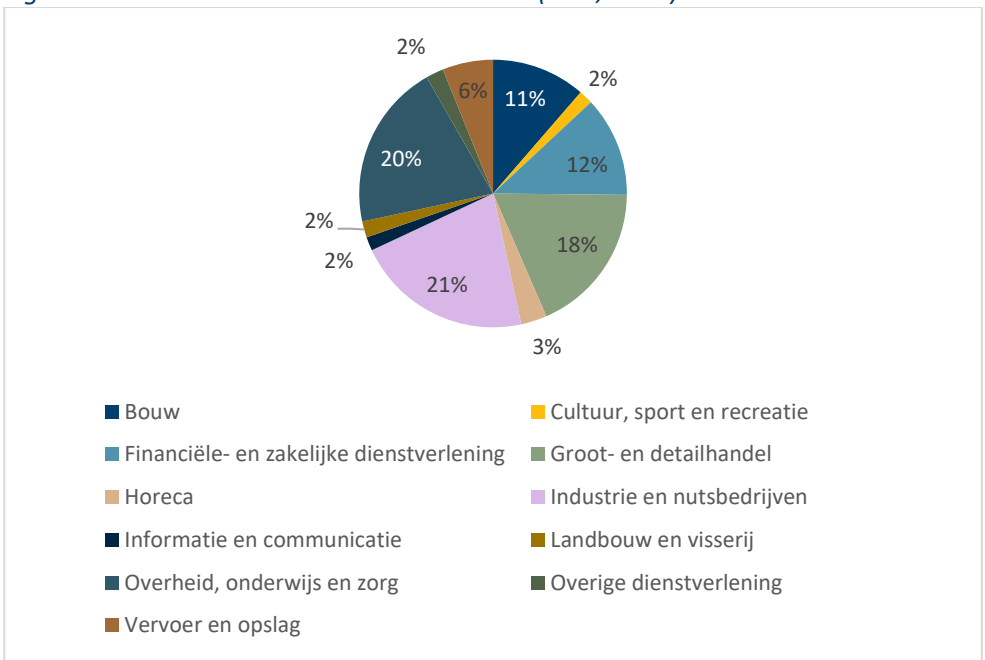
Figuur 2: Ontwikkeling aantal banen Oss, Noordoost-Noord-Brabant, Noord-Brabant en Nederland 2014-2023 (Index; LISA 2023)

1.1.2 Economische structuur

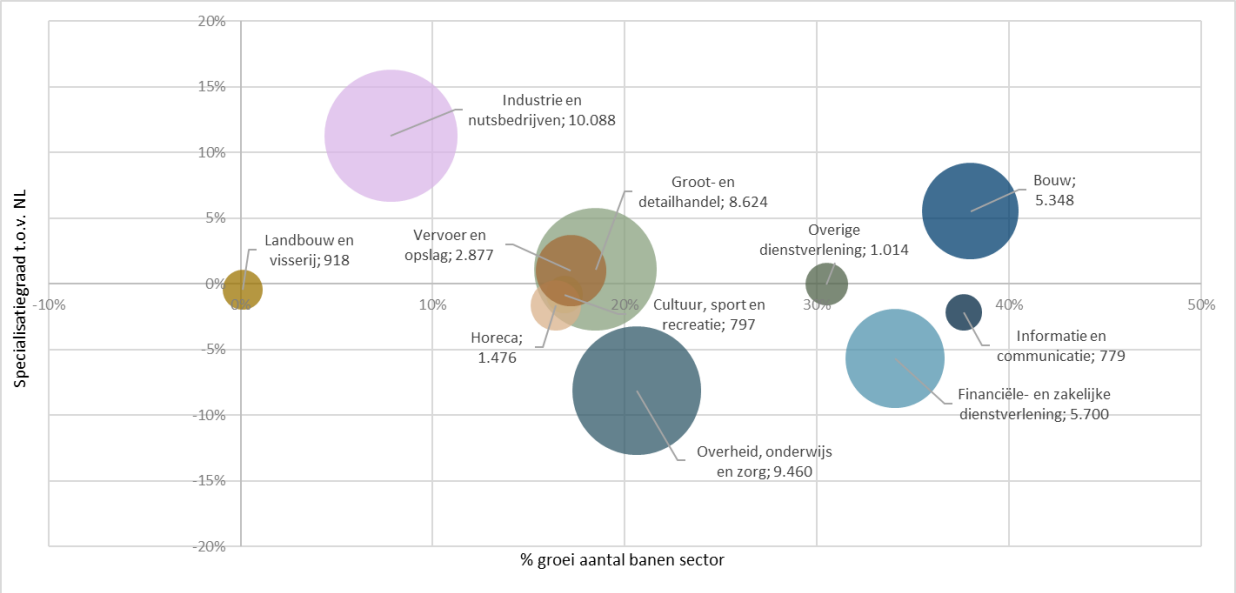
In onderstaand figuur (figuur 3) wordt de verdeling van de verschillende sectoren in Oss weergegeven. De grootste sector is industrie en nutsbedrijven, met een aantal van 10.088 banen. Belangrijke werkgevers binnen deze sector zijn *Organon* (Voorheen: *Merck Sharp & Dohme)* en *IBN B.V*. (een regionale dienstverlener waarvan niet alle banen in Oss zitten), die samen zorgen voor 4.061 banen. Daarnaast is de sector overheid, onderwijs en zorg, met een aantal van 9.460 ook goed vertegenwoordigd in Oss (zit met name in de zorg). Hier zijn belangrijke werkgevers de Gemeente Oss en Interzorg Oss Thuiszorg B.V. De derde grootste sector is de groot- en detailhandel, met een totaal aantal banen van 8.624. Hier zijn de belangrijkste werkgevers met name groothandels en supermarkten.

Figuur 3: Aantal banen naar sector Oss 2023 (LISA, 2023)

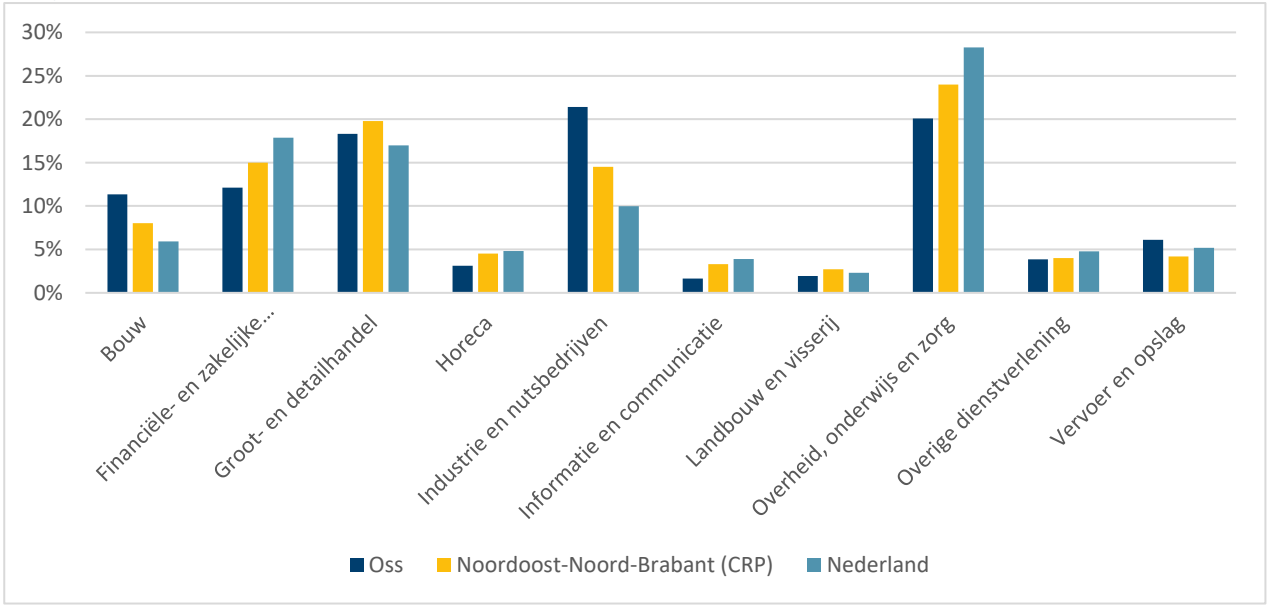

In figuur 4 is de ontwikkeling van de sectorale werkgelegenheid in de afgelopen tien jaar weergegeven. Hier geeft de verticale as de specialisatiegraad ten opzichte van Nederland weer. Dit laat zien of er in Oss meer (of minder) banen in een sector zitten ten opzichte van Nederland. De horizontale as geeft de procentuele groei of krimp van de sectoren weer (tussen 2014-2023). De grootte van de bollen representeert het aandeel van elke sector in de economie van Oss. Alle sectoren (m.u.v. landbouw) zijn gegroeid. De sterkst groeiende sector is de bouw; ook is de bouwsector relatief sterk vertegenwoordig in Oss ten opzichte van Nederland.

Figuur 4: Ontwikkeling, omvang en specialisatiegraad (t.o.v. NL) van de sectorale werkgelegenheid 2014-2023 (LISA, 2023)

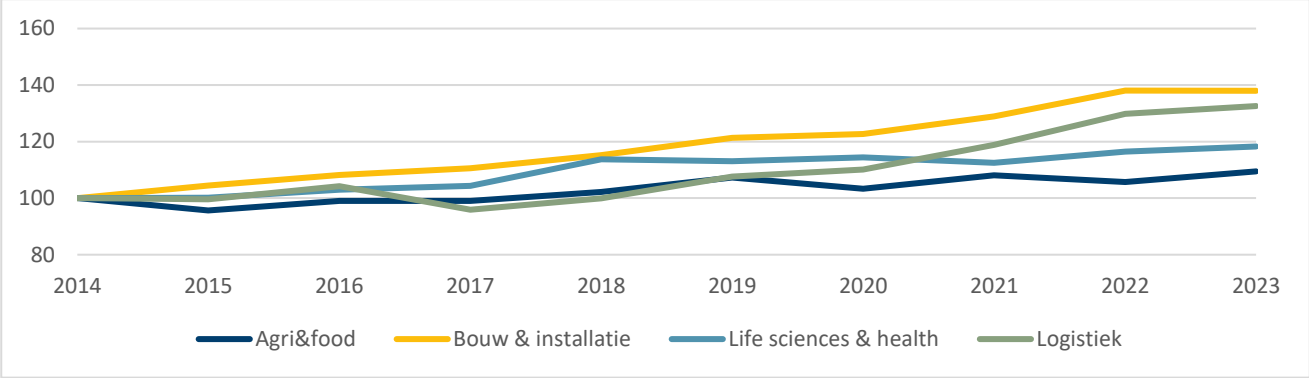
Figuur 5: Sectorale werkgelegenheid Oss afgezet tegen Noordoost-Noord-Brabant en Nederland (2023; LISA)

1.1.3 Ontwikkeling topsectoren

In figuur 6 staat de ontwikkeling van de Osse topsectoren weergegeven. Alle topsectoren groeien; bouw & installatie het sterkst (+38% tussen 2014-2023), de logistiek met 33%, Life Sciences & Health met 18% en de Agri-food met 9%. In de volgende alinea's lichten we de topsectoren kwantitatief uit.

Figuur 6: Ontwikkeling Osse topsectoren (geïndexeerd, 2014-2023)

Tabel 1: ontwikkeling subsectoren topsector Life Sciences & Health, LISA data 2014-2023

Life sciences & health subs.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vervaardiging farmaceutische producten	2.848	2.846	2.864	2.883	3.061	3.033	3.063	2.968	2.944	3.006
Vervaardiging farmaceutische grondstoffen	211	211	232	232	321	324	339	325	333	342
Vervaardiging medische instrumenten en hulpmiddelen	57	60	100	118	120	120	113	118	122	126
Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk (med. prod.)	15	20	24	29	59	62	65	105	182	165
Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van gezondheid	20	20	22	22	23	24	25	26	88	87
Tandtechnische bedrijven	12	10	15	15	15	15	15	16	16	15
Totaal	**3.163**	**3.167**	**3.257**	**3.299**	**3.599**	**3.578**	**3.620**	**3.558**	**3.685**	**3.741**

Tabel 2 : ontwikkeling subsectoren topsector agri-food, LISA data 2014-2023

Agri-food subs.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Supermarkten en winkels met algemeen assort.	1.301	1.233	1.265	1.210	1.396	1.521	1.463	1.526	1.443	1.479
Restaurants	546	568	560	564	524	524	418	410	395	406
Cafés	326	300	305	309	332	333	322	373	312	382
Fastfoodrestaurants, cafetaria's, ijssalons, e.d.	247	272	299	320	335	358	348	375	393	410
Houden van melkvee	264	268	275	270	264	256	252	251	245	246
Groothandel in voedings- en genotmiddelen algemeen ass.	157	156	160	143	147	156	178	235	273	266
Groothandel in vlees en vleeswaren en in wild en gevogelte	121	162	196	190	185	153	168	152	138	158
Eventcatering	43	40	47	85	90	130	123	140	175	176
Winkels in vlees en vleeswaren	68	86	96	95	100	105	97	96	83	95
Winkels in brood en banket	73	70	75	75	66	72	66	85	85	65
Groothandel in dranken (geen zuivel)	104	102	104	103	50	57	55	67	25	32
Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	55	59	58	68	68	71	66	67	64	76
Overige vleesveehouderij en zoogkoeien bedrijven	141	129	121	107	99	91	88	77	76	74
Akker- en/of tuinbouw in combinatie met veehouderij	72	73	72	86	77	78	73	71	74	73
Teelt van granen, peulvruchten en oliehoudende zaden	47	47	51	56	48	50	43	49	50	40
Vleesvarkensbedrijven	113	106	100	74	66	71	66	71	66	63

Overig	736	551	586	617	663	711	737	728	770	791
Totaal	**4.414**	**4.222**	**4.370**	**4.372**	**4.510**	**4.737**	**4.563**	**4.773**	**4.667**	**4.832**

Tabel 3: Ontwikkeling subsectoren topsector Logistiek, LISA data 2014-2023

Logistiek subs.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Goederenvervoer over de weg (geen verhuizingen)	1.291	1.273	1.311	1.377	1.414	1.522	1.534	1.642	1.748	1.704
Expediteurs, cargadoors, bevrachters, andere tussenpersonen	54	51	61	100	80	89	102	115	133	142
Koeriers	39	42	34	40	50	50	65	87	103	99
Opslag in distributiecentra, overige opslag (niet in tanks)	6	11	47	47	44	57	65	66	110	188
Nationale post met universele dienstverplichting	0	263	267	0	0	0	0	0	0	0
Post zonder universele dienstverplichting	259	1	1	3	3	1	1	6	2	7
Overig	39	41	39	52	95	97	92	90	95	97
Totaal	**1.688**	**1.682**	**1.760**	**1.619**	**1.686**	**1.816**	**1.859**	**2.006**	**2.191**	**2.237**

Tabel 4: Ontwikkeling subsectoren topsector Bouw & installatie, LISA data 2014-2023

Bouw & installatie subs.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw	1.088	1.214	1.259	1.227	1.337	1.390	1.397	1.463	1.630	1.448
Elektrotechnische bouwinstallatie	518	555	523	528	517	524	573	627	645	718
Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	303	259	288	307	332	343	347	351	344	515
Leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels	204	203	221	236	312	375	365	389	407	439
Bouwtimmeren	167	229	221	218	217	238	251	271	310	301
Stukadoren	178	185	238	212	224	238	248	254	273	286
Schilderen en glaszetten	219	201	209	234	236	248	219	220	215	214
Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw (rest)	201	197	213	224	223	232	250	262	279	277
Afwerking van vloeren en wanden	149	156	171	159	177	193	207	227	238	249
Installatie van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	224	165	177	190	209	212	210	221	233	76
Grondverzet	93	131	122	143	146	154	154	156	146	148
Metselen en voegen	111	115	113	121	122	121	112	107	125	131
Overige bouwinstallatie	161	164	165	167	64	68	69	65	79	83
Wegenbouw	45	54	64	61	94	99	102	102	96	108
Overig	215	222	212	257	255	267	251	284	331	355
Totaal	**3.876**	**4.050**	**4.196**	**4.284**	**4.465**	**4.702**	**4.755**	**4.999**	**5.351**	**5.348**

1.1.4 Ontwikkeling aantal vestigingen naar grootteklasse

Tabel 5 is de ontwikkeling van het aantal vestigingen naar vestigingsgrootte te zien in de periode 2014-2023. Hier is een sterke stijging te zien in het aantal ZZP'ers. Bij andere vestigingsgroottes is het aantal vestigingen een stuk minder hard gegroeid, waarbij het aantal vestigingen bij de klasse microbedrijf is gedaald in 2023.

Tabel 5: Banen naar vestigingsgrootte periode 2014-2023 (LISA, 2023)

Banen naar vestigingsgrootte	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ZZP	3.406	3.556	3.721	3.909	4.474	4.730	5.254	5.723	6.466	7.173
Microbedrijf	7.443	7.503	7.327	7.534	7.092	7.617	7.635	8.110	8.140	7.753
Kleinbedrijf	9.458	9.271	9.819	10.255	10.527	10.867	10.178	10.053	10.403	11.148
Middenbedrijf	10.973	10.579	10.219	10.437	10.758	10.796	11.225	11.601	12.255	11.936

Grootbedrijf	7.991	8.476	8.426	8.175	8.522	8.909	8.650	8.483	8.462	9.071
Totaal	**39.271**	**39.385**	**39.512**	**40.310**	**41.373**	**42.919**	**42.942**	**43.970**	**45.726**	**47.081**

Tabel 6: Vestigingen naar vestigingsgrootte periode 2014-2023 (LISA, 2023)

Vestigingen naar vestigingsgrootte	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ZZP	3.406	3.557	3.721	3.909	4.474	4.730	5.254	5.723	6.466	7.173
Microbedrijf	1.936	1.933	1.889	1.969	1.895	2.145	2.163	2.408	2.418	2.269
Kleinbedrijf	472	453	484	518	526	542	503	504	516	559
Middenbedrijf	111	112	107	113	114	116	118	122	126	126
Grootbedrijf	11	13	13	12	13	14	13	13	13	15
Totaal	**5.936**	**6.068**	**6.214**	**6.521**	**7.022**	**7.547**	**8.051**	**8.770**	**9.539**	**10.142**

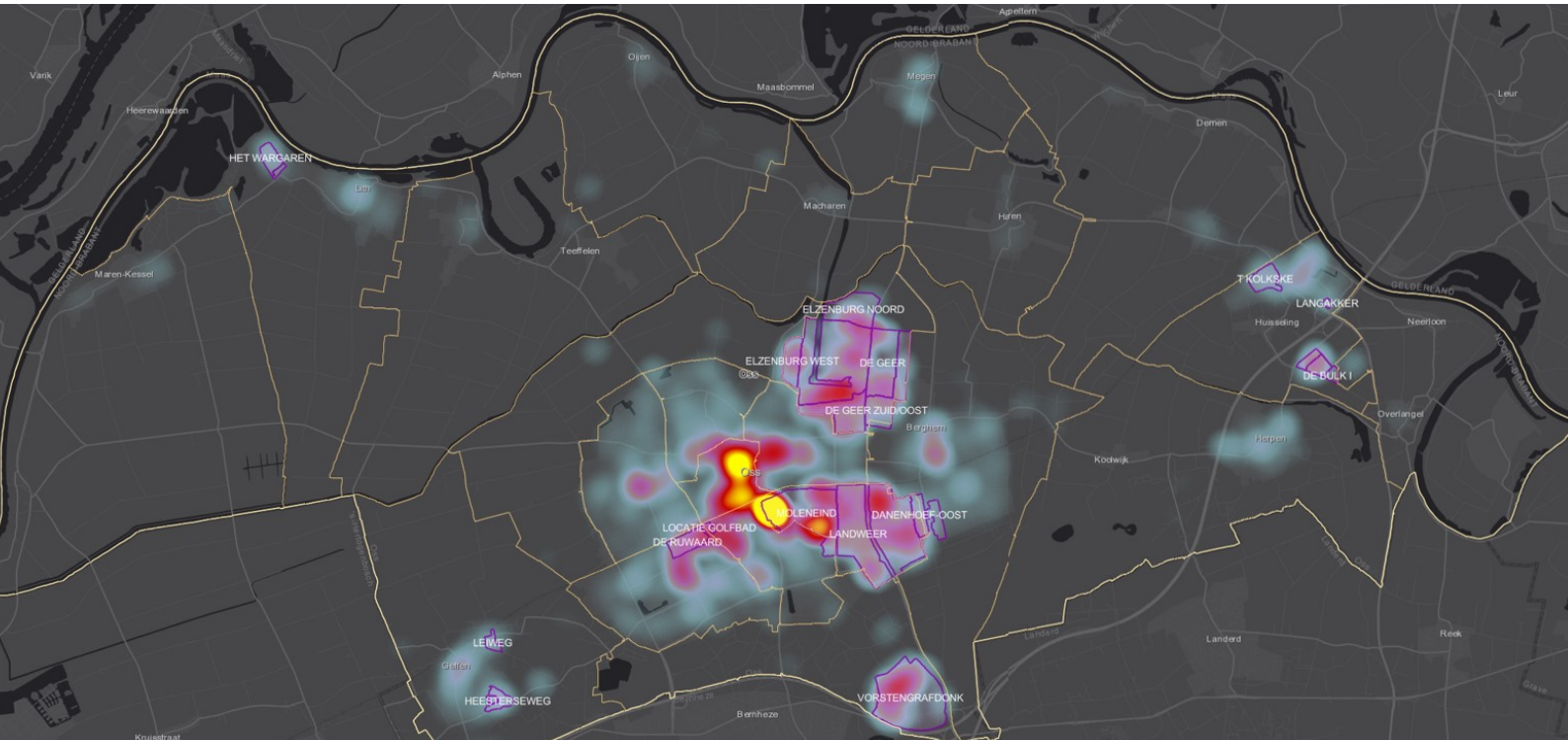
In tabel 7 is te zien in welke sector ZZP'ers met name actief zijn. Dit zijn procentueel gezien de sectoren overige dienstverlening, informatie en communicatie en cultuur, sport en recreatie. Volgens het Nederlands gemiddelde is één op de tien werkende een ZZP'er. In Oss is dit aantal wat hoger, ongeveer één op de zes werkende is ZZP'er.

Tabel 7: Aantal ZZP'ers naar sector (LISA, 2023)

Sector	Aantal banen	% van totaal aantal banen van de sector
Bouw	1.632	31%
Cultuur, sport en recreatie	303	38%
Financiële- en zakelijke dienstverlening	1.811	32%
Groot- en detailhandel	896	10%
Horeca	111	8%
Industrie en nutsbedrijven	347	3%
Informatie en communicatie	307	39%
Landbouw en visserij	197	21%
Overheid, onderwijs en zorg	847	9%
Overige dienstverlening	546	54%
Vervoer en opslag	176	6%
Totaal	**7.173**	**15%**

1.1.5 Ruimtelijke spreiding werkgelegenheid

Figuur 7: GIS-analyse (Hittekaart) werkgelegenheidsdata naar locatie, gemeente Oss (2023; LISA-data)

1.2 Toegevoegde waarde

De totale toegevoegde waarde van de economie van de gemeente Oss bedraagt bijna €4,8 miljard in 2023. De toegevoegde waarde betreft het verschil tussen de marktwaarde van productie en de daarvoor ingekochte grondstoffen. Het is dus gelijk aan de omzet minus het aankoopbedrag; het is de waarde die is toegevoegd aan het productieproces van producten en/of diensten. Vanuit het perspectief van toegevoegde waarde zijn de industrie en nutsbedrijven, financiële en zakelijke diensten en groot- en detailhandel van groot belang voor de lokale economie (top 3). Ook de bouw zit hierbij relatief hoog.

Tabel 8: Toegevoegde waarde sectoren Oss

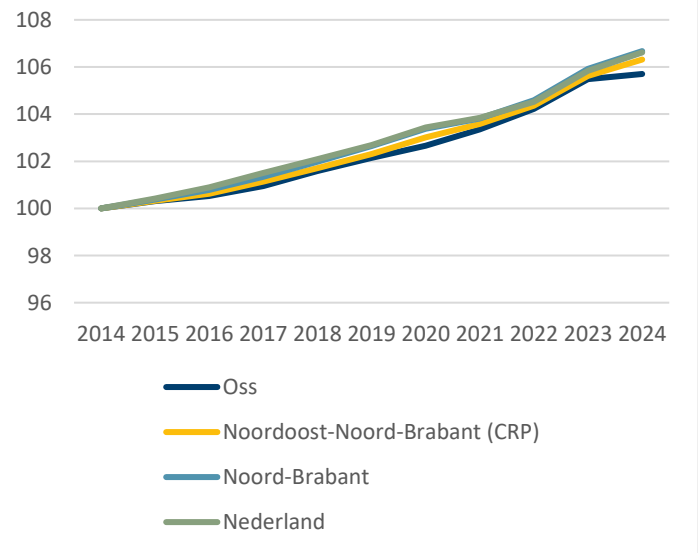
Sector	Toegevoegde waarde per baan	Banen Oss	Toegevoegde waarde sector (* miljoen €)	% van totaal
Bouw	€ 114.404	5.348	€ 611,8	13%
Cultuur, sport en recreatie	€ 51.520	797	€ 41,1	1%
Financiële- en zakelijke diensten	€ 136.178	5.700	€ 776,2	6%
Groot- en detailhandel	€ 80.752	8.624	€ 696,4	15%
Horeca	€ 37.679	1.476	€ 55,6	1%
Industrie en nutsbedrijven	€ 142.816	10.088	€ 1.440,7	30%
Informatie en communicatie	€ 129.757	779	€ 101,1	2%
Landbouw en visserij	€ 140.194	918	€ 128,7	3%
Overheid, onderwijs en zorg	€ 60.542	9.460	€ 572,7	12%
Overige dienstverlening	€ 66.428	1.014	€ 67,4	1%
Vervoer en opslag	€ 105.056	2.877	€ 302,2	6%
Totaal		**47.081**	**€ 4.794,0**	**100%**

1.3 Arbeidsmarkt

1.3.1 Demografische ontwikkeling gemeente Oss

Het aantal inwoners van de gemeente Oss is in de afgelopen 10 jaar (2014-2024) met 5,7% gegroeid, van 89.527 inwoners naar 94.634 inwoners (een toename van 5.107 inwoners). Daarmee is Oss qua inwonersaantal iets minder snel gegroeid dan Noordoost Noord-Brabant, Noord-Brabant en Nederland.

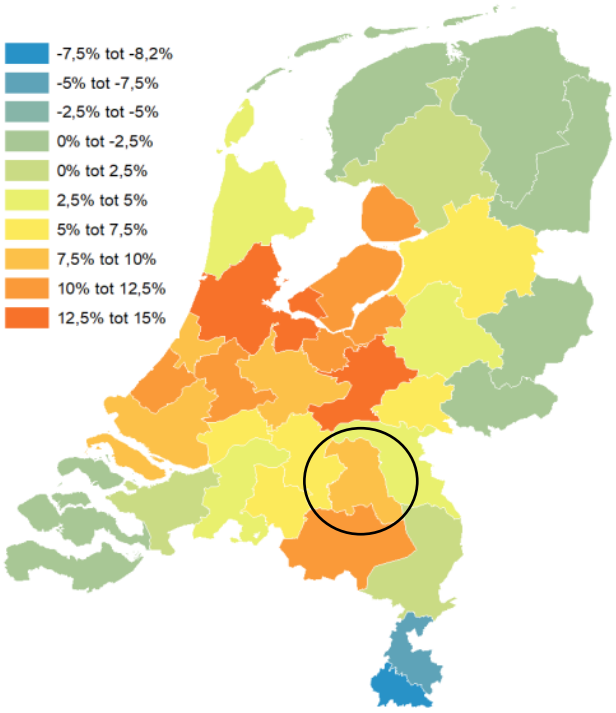
Figuur 8 Links: Ontwikkeling bevolking gemeente Oss, 2014-2024, i.v.m. de regio, provincie en Nederland
Tabel 9 rechts: Ontwikkeling leeftijdsgroepen in de gemeente Oss, 2014-2024

Leeftijdsgroep	2014	2024	Groei %
3 jaar en jonger	3.478	3.490	0%
4-11 jaar	7.923	7.387	-7%
12-17 jaar	6.944	5.920	-15%
18-24 jaar	7.092	7.913	12%
25-39 jaar	15.318	18.010	18%
40-54 jaar	21.024	18.184	-14%
55-64 jaar	11.968	13.961	17%
65-74 jaar	9.198	10.749	17%
75-84 jaar	5.034	6.922	38%
85 jaar en ouder	1.548	2.098	36%
Totaal	**89.527**	**94.634**	**5,7%**

Wanneer de ontwikkeling van de bevolking van Oss wordt opgesplitst naar leeftijdsgroepen, valt op dat vooral het aandeel ouderen flink toeneemt, terwijl het aantal jongeren afneemt. Hierdoor stijgt de demografische druk, met name de grijze druk, aanzienlijk. Dat is nadelig voor de lange termijn groei van de lokale economie. In juli 2024 is er een nieuwe Primos Prognose gepubliceerd[1], met de nieuwste regionale en gemeentelijke demografische groeicijfers (rekening houdend met demografische druk en vergrijzing). De bevolkingsgroeicijfers zijn naar beneden bijgesteld op basis van de eerdere Primos Prognose (2023). De Primos Prognose verwacht een substantiële bevolkingsgroei (+6,1%) voor Oss tot 2035, die hoger ligt dan het Nederlands gemiddelde en ook hoger ligt dan Noordoost-Noord-Brabant en Noord-Brabant.

Figuur 9: Verwachte bevolkingsgroei (2024 t/m 2038) naar woningmarktregio (Primos Prognose, 2024)

Tabel 10: Bevolkingsgroeicijfers gemeente Oss, en andere regio's tot 2035

Primos bevolkingsprognose	2024	2025	2030	2035	% groei tot 2035
Oss	94.660	95.100	98.260	100.460	6,1%
ABF Woningmarktregio ABF-regio Oss	313.460	315.630	323.870	332.150	6,0%
Noordoost-Noord-Brabant (CRP)	676.970	680.950	695.160	708.180	4,6%
Noord-Brabant	2.645.400	2.663.630	2.726.620	2.784.480	5,3%
Nederland					5,0%

1.3.2 Arbeidsmarktopbouw

Onderstaande tabel toont de arbeidsmarktopbouw voor Oss, Noordoost Nood-Brabant, Noord-Brabant en Nederland. Het valt op dat de netto arbeidsparticipatie iets lager is dan in de regio en provincie. De werkloosheid (3,2%) is wel wat lager. De werkloosheid ligt rondom het frictiewerkloosheidspercentage van 3%; het minimum dat nodig is voor een goed functionerende arbeidsmarkt met voldoende doorstroming. De ontwikkeling van de werkloosheid volgt wel zowel regio als provincie.

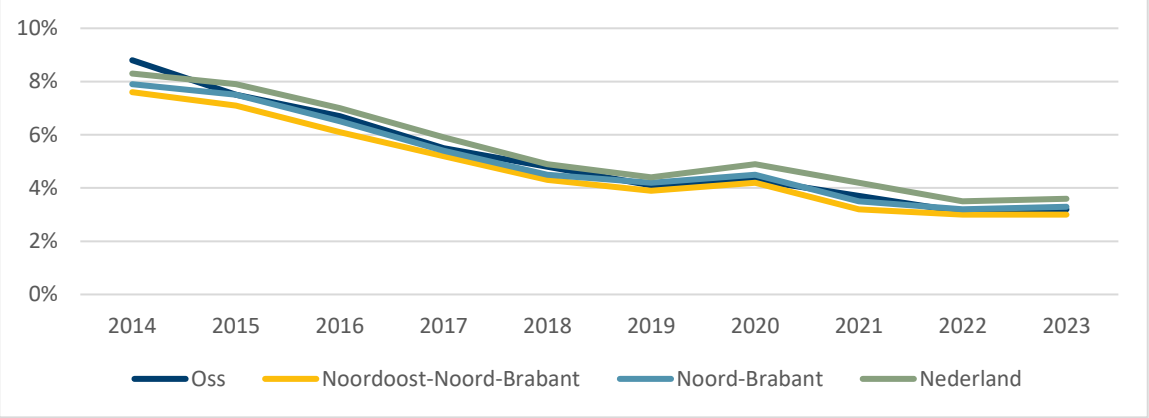
Tabel 11: Arbeidsmarktdeelname cijfers (2023; CBS), afgerond

Onderwerp	Oss	Noordoost Noord-Brabant	Noord-Brabant	Nederland
Beroeps-en niet-beroepsbevolking (15-75 jaar)	72.000	504.000	1.969.000	13.326.000
Beroepsbevolking (15-75 jaar)	54.000	385.000	1.502.000	10.096.000
Niet-beroepsbevolking	17.000	116.000	467.000	3.230.000
Werkzame beroepsbevolking	52.000	373.000	1.453.000	9.737.000

[1] Primos Prognose: https://primos.abfresearch.nl/dashboard/dashboard/

Werkloze beroepsbevolking	2.000	10.000	49.000	359.000
Werkloosheidspercentage	3,2%	3,0%	3,3%	3,6%
Netto-arbeidsparticipatie	73,3%	74,5%	73,8%	73,1%

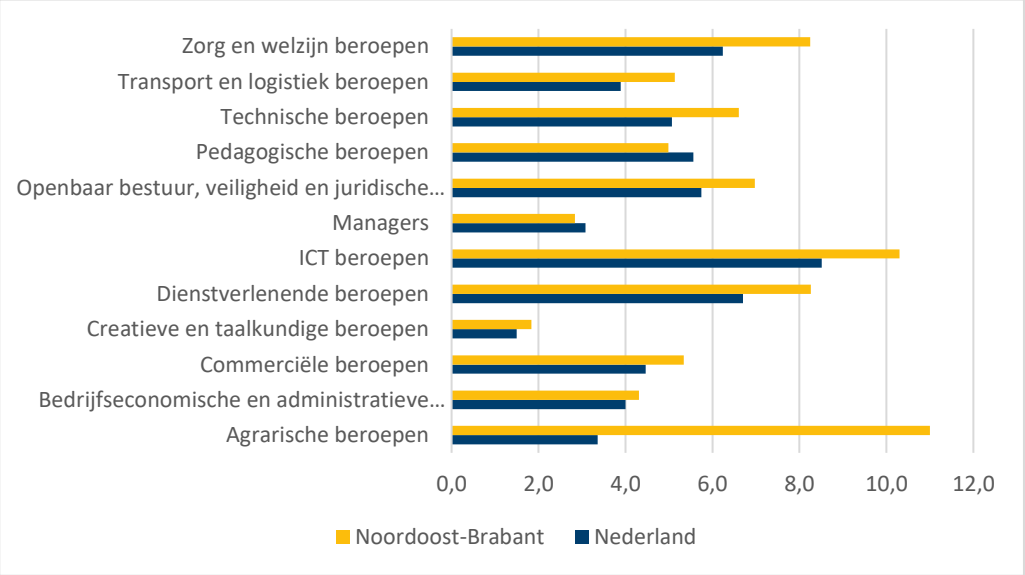
Figuur 10: Ontwikkeling werkloosheid 2014-2023 (CBS)

1.3.3 Arbeidsmarktkrapte

De arbeidsmarkt in de Arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant, waar Oss onderdeel van is, wordt door het UWV bestempeld als zeer krap (4,58, dd. 06-02-2025). De krapte is daarmee groter dan de meeste arbeidsmarktregio's. Kijkend naar de krapte in de verschillende beroepsklassen is met name de krapte voor zorg en welzijn, agrarisch, ICT en techniek groot. Ook valt op dat de krapte in Noordoost-Brabant in bijna alle sectoren groter is dan het Nederlands gemiddelde. Het is en wordt voor bedrijven actief in deze sectoren daardoor lastig om nieuw personeel aan te trekken.

Figuur 11: Spanningsindicator naar beroepsklasse 2024 in Noordoost-Brabant i.v.m. NL (UWV, 2024)

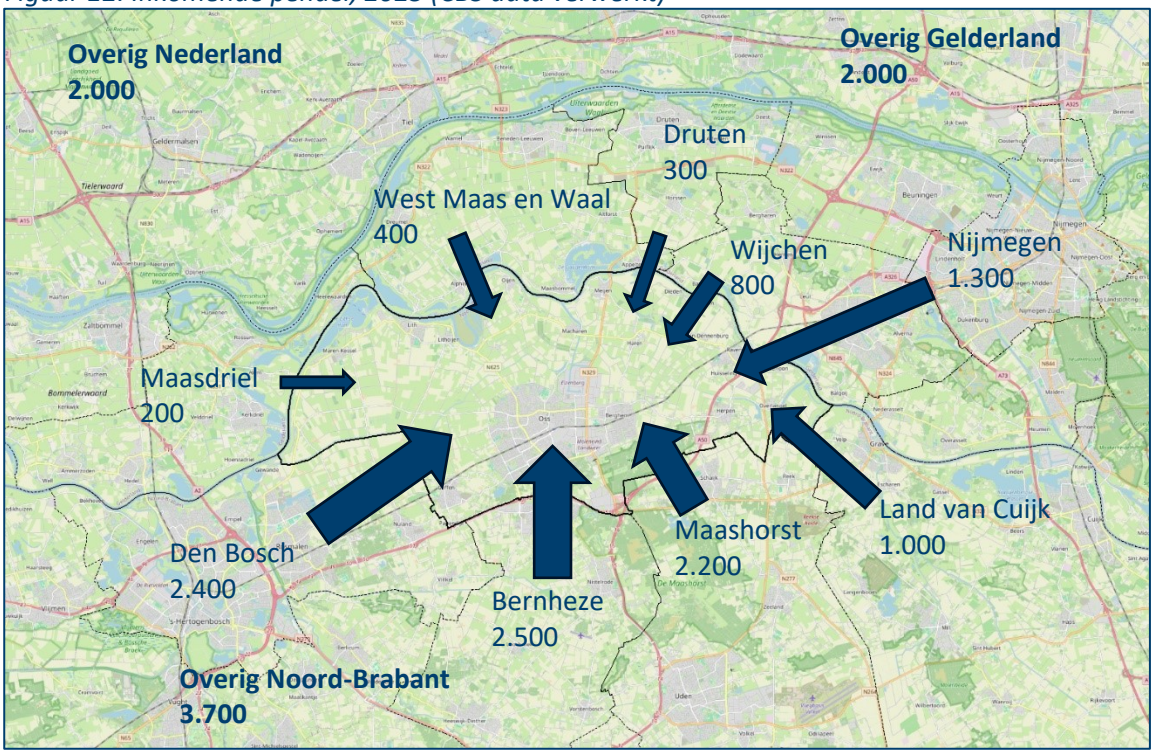

Verantwoording: De spanningsindicator van het UWV geeft een indicatie van de spanning tussen de openstaande vraag naar werk (arbeidsvraag) en het direct beschikbare aanbod op de arbeidsmarkt (arbeidsaanbod van vacatures). Deze wordt uitgedrukt in een typering van de markt (zeer krap tot zeer ruim). Een spanningsindicator boven de 1,5 wordt geïdentificeerd als krap en een waarde van boven de 4 als zeer krap. Bij veel openstaande vacatures ten opzichte van het aantal werklozen is de arbeidsmarkt zeer krap. Bij een ruime arbeidsmarkt is er sprake van weinig openstaande vacatures en veel werklozen (Bron: https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/spanningsindicator)

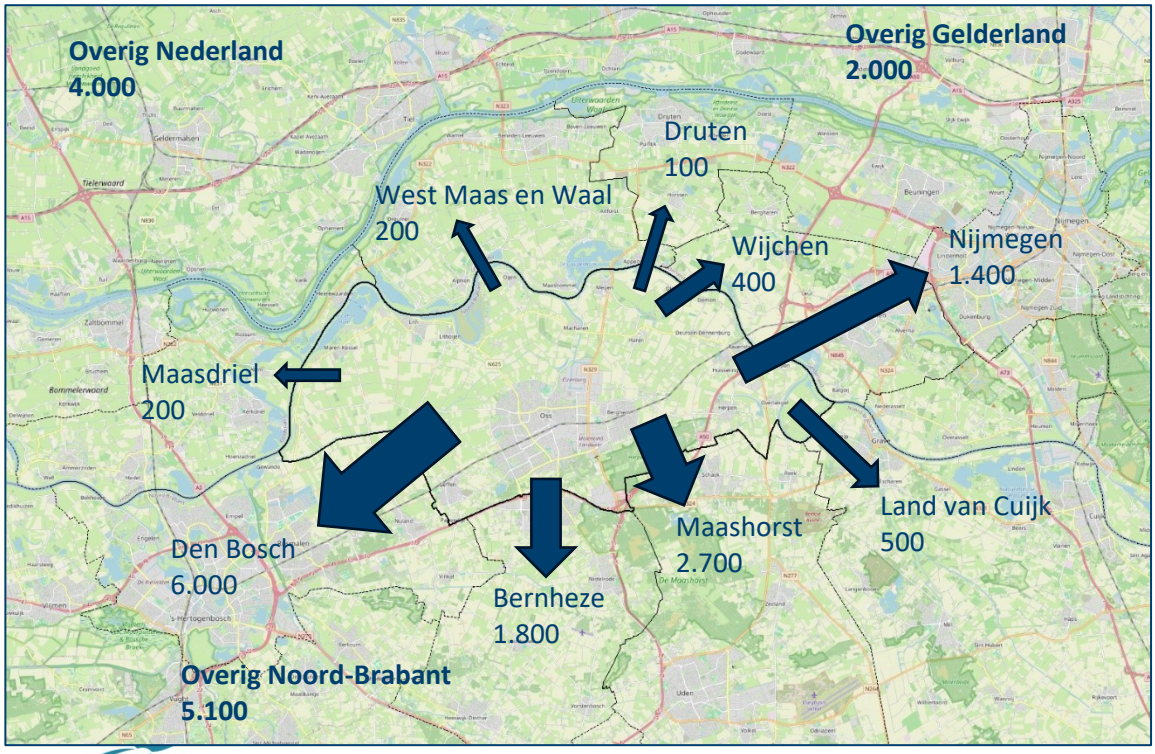
1.3.4 Pendel

In de kaarten hieronder staan de pendelcijfers van de gemeente Oss (voor banen) weergegeven (CBS data verwerkt, 2023). Er is in de gemeente Oss een negatief pendelsaldo van -5.800 banen (2023). Er is dus meer uitgaande dan inkomende pendel. In de periode tussen 2014 en 2023 groeide het negatieve pendelsaldo met 26%, maar neemt sinds 2021 ook weer licht af. Er is veel uitwisseling met Den Bosch, buurgemeenten in Noord-Brabant en Nijmegen. Er is minder uitwisseling met steden als Tilburg of Arnhem. Ook de inkomende pendel vanuit Eindhoven is beperkt. De uitgaande pendel naar Eindhoven is aanzienlijk (1.200), maar ook bescheiden t.o.v. Den Bosch of de gemeente Maashorst.

Figuur 12: Inkomende pendel, 2023 (CBS data verwerkt)

Figuur 13: Uitgaande pendel, 2023 (CBS data verwerkt)

Tabel 12: Langjarige pendelbalans gemeente Oss, 2014-2023 (CBS pendelcijfers)

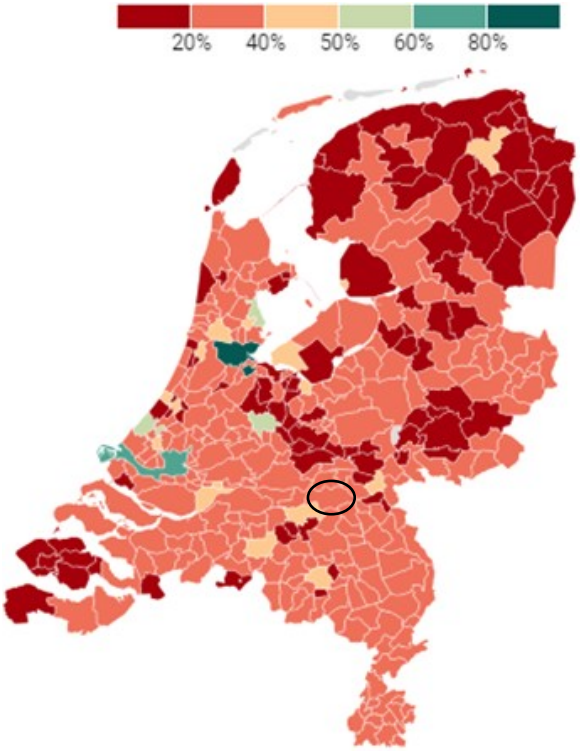
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pendelsaldo	-4.600	-5.000	-4.700	-5.200	-5.300	-6.400	-6.400	-6.400	-5.900	-5.800

1.3.5 Talent in de regio

Talent in de Regio heeft landelijk onderzoek gedaan naar reisbewegingen van studenten tussen hun 16e en 28e levensjaar. Hieruit blijkt dat het percentage MBO'ers dat in Oss blijft wonen vrij hoog (60-80%) is. Het percentage universitair geschoolden dat in Oss blijft wonen is laag (20-40%). Dit beeld komt overeen met grote delen van Nederland, zeker vergeleken met landelijke gemeenten. Het wegtrekken van hoogopgeleiden zegt iets over de baankansen die zij zien in de eigen gemeenten: als die er voldoende zijn, is de kans groter dat zij na hun studie in dezelfde gemeente blijven wonen. De grote steden vallen hierdoor in positieve zin op. Het beeld van Oss komt overeen met veel landelijke gebieden in Noord-Brabant, terwijl Oss toch behoorlijk stedelijk is. De dichtstbijzijnde universiteit in Oss is gelegen in Nijmegen en dat is niet ver.

Figuur 14 (Links): Percentage van de MBO-afgestudeerden per gemeente uit de cohorten 1984-1992 dat op hun 28e levensjaar in dezelfde gemeente woont als toen zij 16 waren.
Figuur 15 (Rechts): Percentage van de universitair afgestudeerden per gemeente uit de cohorten 1984-1992 dat op hun 28e in dezelfde gemeente woont als toen zij 16 waren (Bron: Talent in de Regio, CBS microdata)

1.4 Verwachte werkgelegenheidsgroei tot 2035 en tot 2040

Afzwakkende werkgelegenheidsgroei; verwachte groei van ongeveer 3.000 banen tot 2040
Voor een analyse van de verwachte werkgelegenheidsgroei baseren we ons op de laatste Primos Prognose (2024), die doorgerekend is naar de verwachte werkgelegenheidsgroei op basis van de banen-inwonersratio in de gemeente Oss. De banen-inwonersratio is 0,50 in de gemeente Oss (dit is aan de lage kant maar zeker niet uitzonderlijk voor middelgrote steden zoals Oss). Wel heeft de banen-inwonersratio zich in Oss langjarig positief ontwikkeld (0,44 in 2014 naar 0,50 in 2023).

Tabel 13: Banen-inwonersratio langjarig (2014-2023)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Banen	39.271	39.385	39.512	40.310	41.373	42.919	42.942	43.970	45.726	47.081
Inwoners	89.527	89.799	90.003	90.376	90.951	91.451	91.915	92.526	93.307	94.437
Werkgelegenheidsgraad	**0,44**	**0,44**	**0,44**	**0,45**	**0,45**	**0,47**	**0,47**	**0,48**	**0,49**	**0,50**

Op basis van de bevolkingsgroei van de Primos Prognose (die rekening houdt met demografische druk en vergrijzing) wordt een groei verwacht van het aantal inwoners van Oss van 6,1% tot 2035 (absoluut gezien zijn dit 5.800 inwoners). Bij een gelijke banen-inwonersratio betekent dit een groei van ca. 2.900 banen. Als de groei van de banen-inwonersratio langjarig doorzet met het zelfde tempo als de afgelopen 10 jaar komen we tot een **bandbreedte uit van een groei van ca. 2.900 – 3.250 banen.**

Dat lijkt substantiële groei, maar komt neer op een verwachte afzwakkende groei tot 2035 (ter vergelijking: tussen 2014 en 2023 is de werkgelegenheid met maar liefst 7.180 banen gegroeid). In deze periode was dat ook mogelijk, omdat (zeker aan het begin van deze periode) de arbeidsmarkt nog niet zo krap was (in 2014 was de werkloosheid groter en was de kredietcrisis net min of meer achter de rug). Andere verklaringen voor de afzwakkende groei zijn de ouder wordende beroepsbevolking en de lagere aanwas in de cohorten van 10-25 jarigen in Oss. Ook weet Oss wat weinig jongeren vast te houden; dat komt enerzijds door dat jongeren elders gaan studeren (zie data Talent in de Regio), maar houdt ook verband met de woningmarkt in de gemeente die beter geschikt is voor gezinnen dan voor starters/jongeren.

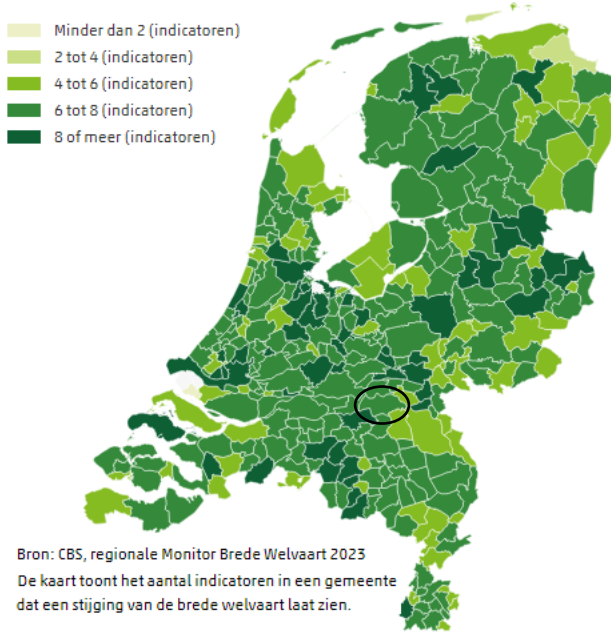
Let wel op: de groei van de werkgelegenheid is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de ontwikkeling van werklocaties. Als Oss ook regionale bedrijvigheid aantrekt (bijvoorbeeld naar het nieuwe regionale bedrijventerrein Heesch-West) kan de groei hoger uitvallen (al wordt deze werkgelegenheid niet toegeschreven aan Oss aangezien dit terrein buiten de gemeentegrenzen ligt). De raming is dus beleidsarm. Als de banen-inwonersratio zich ook de komende jaren positief door ontwikkelt, kan dat er ook voor zorgen dat de daadwerkelijke groei van de werkgelegenheid wat hoger uitvalt. Tegelijkertijd kunnen (internationale) ontwikkelingen in de economie er ook voor zorgen dat dit beeld naar beneden bijgesteld moet worden.

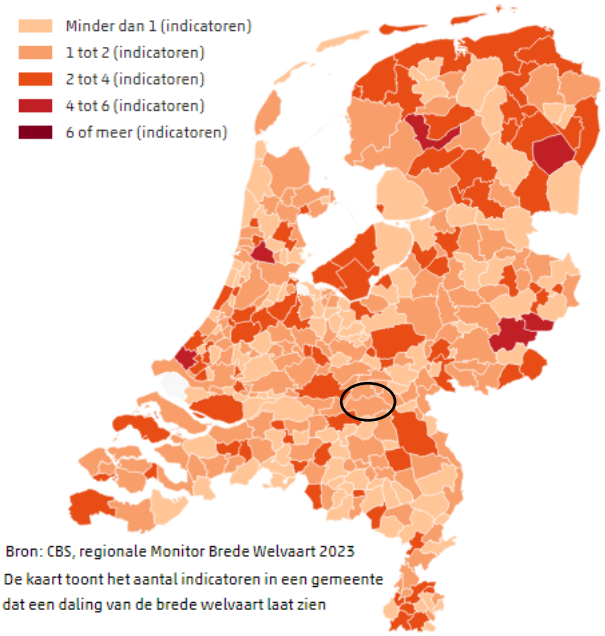
1.5 Brede Welvaart

Oss scoort vergeleken met Nederland (en grote delen van Noord-Brabant) gemiddeld als het gaat om de brede welvaart, maar de brede welvaart blijft wel wat achter in Oss ten opzichte van veel delen in Nederland. Op veel bredewelvaartsindicatoren[2] scoort Oss gemiddeld in Nederland. Oss scoort bovengemiddeld op vlak van netto arbeidsparticipatie, lage werkloosheid en kwaliteit van zwemwater. Oss scoort minder goed op vlak van het aantal geregistreerde misdrijven, afstand tot OV in de gemeente, tevredenheid met het leven en geregistreerde problematische schulden. Vanuit de regionale analyse van RaboResearch (Otto Raspe, 25 januari 2025) zijn met name huisvesting, werk-privébalans en sociale contacten zaken waar de brede welvaart in de regio Noordoost Noord-Brabant op achteruit is gegaan.

[2]Op de volgende link kan meer inzicht worden verworven in de indicatoren waarop Oss goed en minder goed scoort: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/thema.

Figuur 16: Indicatoren met een groene trend voor brede welvaart 'hier en nu' en 'later' (links), indicatoren met een rode trend in de brede welvaart 'hier en nu' en 'later' (rechts)

1.6 Duurzaamheid en klimaat

Energie

In tabel 14 zijn enkele kerncijfers weergegeven die betrekking hebben op het verbruik en de uitstoot van de Gemeente Oss. In de periode 2014-2023 is zowel de CO_2-uitstoot als het energieverbruik gedaald. Beide zijn sterker gedaald in Oss dan in Nederland. Het aandeel hernieuwbare energie is tussen 2014-2023 sterk gegroeid, dit is ook een hoger percentage dan het nationale gemiddelde. In Oss zijn de bedrijven ook flink minder aardgas gaan gebruiken, dit percentage ligt ook iets hoger dan het Nederlandse gemiddelde. Afgaand op deze cijfers doet Oss het dus relatief goed in de energietransitie. De energiecrisis is/was ook een verdere stimulans om aardgasverbruik te verminderen en eigen groene opwerk te vergroten.

Als het gaat over duurzaamheid, is netcongestie ook één van de belangrijkste beperkingen voor zowel de energietransitie als het economisch groeipotentieel van bedrijven. Er is momenteel geen ruimte op het net voor nieuwe aansluitingen van bedrijven.

Tabel 14: Cijfers verbruik en uitstoot Oss 2014-2023 (Bron: Regionale Klimaatmonitor, 2023)

Categorie	Oss 2014	Oss 2023	Groei Oss %	NL Groei %
CO_2-uitstoot (kton)	646	398	-38,4%	-31,3%
Energieverbruik (TJ)	7.913	6.593	-16,7%	-14,7
Totaal hernieuwbare energie (TJ)	269	653 (2022)	142,8%	129,2%
Elektriciteitsverbruik bedrijven (TJ)	1.654	1.584	-4,2%	-3,6%
Aardgasverbruik bedrijven (m3)	61.768.225	47.455.690	-23,2%	-21%

Circulaire economie

Er zijn in Oss grote kansen voor de transitie naar een circulaire economie. Oss heeft sterke industriële sectoren, een strategische ligging met een haven en spoorverbindingen en grote grondstoffenstromen, wat kansen biedt voor een circulaire economie. Het verminderen van primaire grondstofwinning en het bevorderen van hergebruik en recycling zijn noodzakelijk om klimaatneutraal en circulair te worden. De

haven kan zich ontwikkelen tot een regionale circulaire hub waar afvalstromen en secundaire grondstoffen worden verwerkt en hergebruikt. Door in te zetten op circulaire productieprocessen kan Oss zich economisch versterken en minder afhankelijk worden van geopolitieke ontwikkelingen.

Om deze transitie te versnellen, is een gerichte Strategische Koersnota voor circulaire economie nodig met concrete doelen, zoals reductie van primair grondstoffengebruik per sector (a.d.h.v. de R-strategieën), stimulering en van circulaire bedrijfsmodellen (waarbij dit voor ondernemers tegelijkertijd een grote uitdaging is omdat de markt in veel gevallen nog niet zo ver is) en indien mogelijk monitoring van de voortgang.

1.7 Voorraad & aanbod bedrijventerreinen in Oss

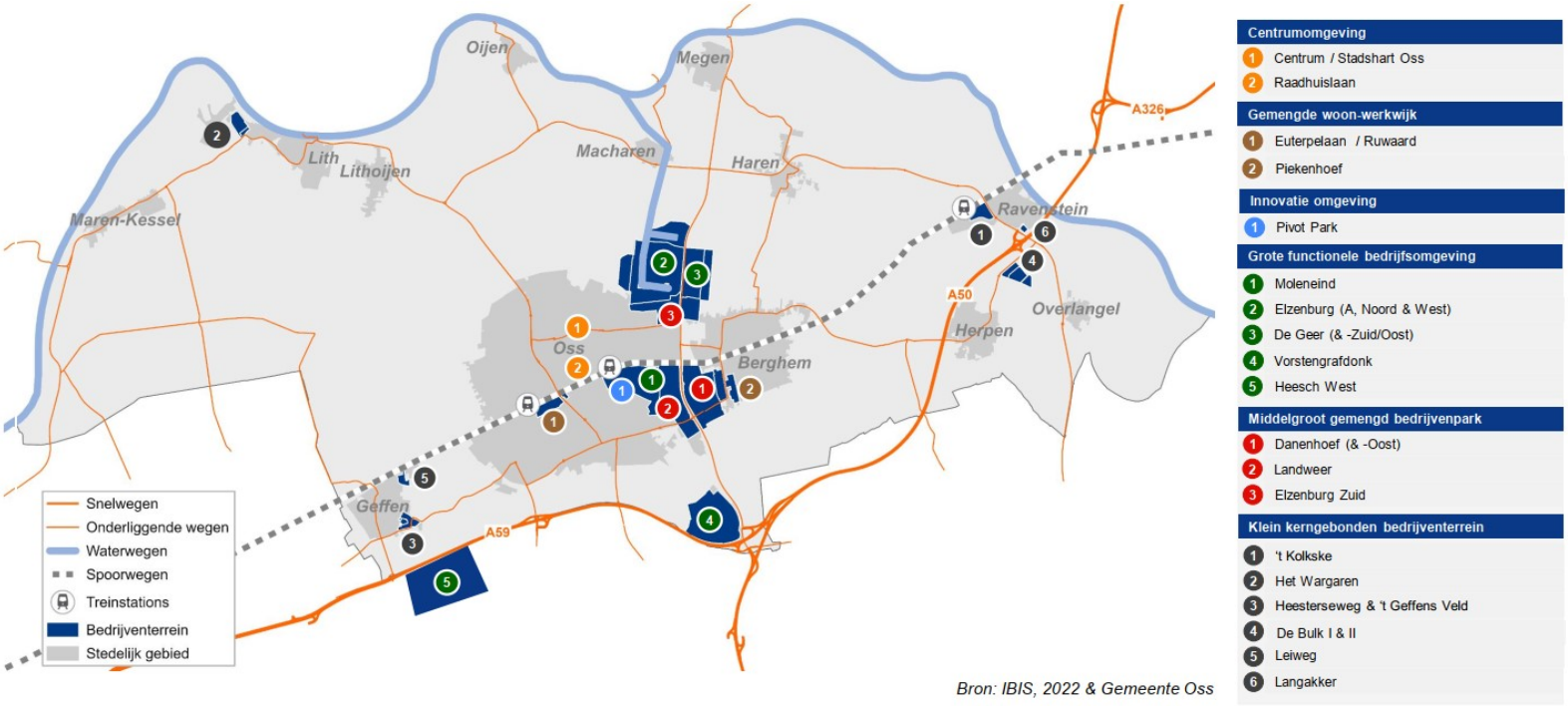
De gemeente Oss heeft 16 bedrijventerreinen (hierbij rekenen we verschillende plannamen wel als één bedrijventerrein) met een totaaloppervlak van 543 ha netto. De bedrijventerreinen zijn volledig uitgegeven. Wel wordt er gewerkt aan een nieuw regionaal bedrijventerrein ten westen van Heesch (Heesch-West). De gemeente Oss is hier – samen met 's-Hertogenbosch en Bernheze – aandeelhouder van. Het bedrijventerrein ligt wel buiten de gemeentegrenzen van Oss.

Tabel 15: Overzicht bedrijventerreinen gemeente Oss in hectare (IBIS Bedrijventerreinen, dd. 2023)

Plannaam	Kern	Bruto	Netto	Uitgeefbaar	Start uitgifte	MHC.	Verouderd
HEESTERSEWEG	GEFFEN	8,2	7,5	0,0	1990	3	NEE
LEIWEG	GEFFEN	4,5	4,5	0,0	1965	3	NEE
'T GEFFENS VELD	GEFFEN	1,5	1,2	0,0	1996	3	NEE
HET WARGAREN	LITH	10,0	8,1	0,0	1984	3	JA
HET WARGAREN IV	LITH	1,9	1,5	0,0	1998	3	NEE
'T KOLKSKE	RAVENSTEIN	13,8	12,5	0,0	1980	3	JA
LANGAKKER	RAVENSTEIN	1,2	1,2	0,0	1992	3	NEE
PIEKENHOEF	BERGHEM	10,0	7,5	0,0	2005	2	NEE
DE BULK I	RAVENSTEIN	9,5	7,1	0,0	1995	4	NEE
DE BULK II	RAVENSTEIN	7,5	5,2	0,0	2005	4	NEE
DANENHOEF	OSS	74,7	59,5	0,0	1970	4	JA
DANENHOEF-OOST	OSS	12,0	6,7	0,0	2006	3	NEE
ELZENBURG WEST	OSS	32,0	14,5	0,0	1992	4	NEE
ELZENBURG ZUID	OSS	28,0	19,8	0,0	1987	4	JA
ELZENBURG A	OSS	133,0	103,0	0,0	1972	5	JA
ELZENBURG NOORD	OSS	40,0	22,6	0,0	1997	5	NEE
DE GEER ZUID/OOST	OSS	38,5	26,5	0,0	2000	5	NEE
DE GEER	OSS	40,0	32,0	0,0	1991	5	NEE
DE RUWAARD	OSS	16,0	14,0	0,0	1964	3	JA
VORSTENGRAFDONK	OSS	91,6	75,3	0,0	2004	4	NEE
LANDWEER	OSS	67,5	57,0	0,0	1962	4	JA
MOLENEIND	OSS	61,0	54,0	0,0	1965	5	JA
LOCATIE GOLFBAD	OSS	2,6	2,1	0,0	1983	3	NEE
Totaal		**705,0**	**543,2**	**0,0**			

Buck Consultants International heeft een onderzoek gedaan naar de profilering van de werklocaties van de gemeente Oss. In de figuur hieronder staat het overzicht van de toekomstige profilering. Het onderzoek van Buck is opvraagbaar bij de gemeente Oss.

Figuur 17: Toekomstig beoogde profilering van de werklocaties van Oss (Bron: BCI, 2023)

Bron: IBIS, 2022 & Gemeente Oss

Vraag op regionaal niveau

De meest recente bedrijventerreinen van de provincie Noord-Brabant (rapportage Behoefteraming Bedrijventerreinen Noord-Brant, Stec Groep 2022) raamt een uitbreidingsvraag voor de regio in twee perioden (tot 2030), met een doorkijk naar 2040. De bandbreedte van de uitbreidingsvraag in Noordoost-Brabant in de periode 2022 tot en met 2030 is **192 tot 239 hectare bedrijventerrein**. Dit betekent een **jaarlijkse vraag van circa 21 tot 27 hectare** in de periode 2022 tot en met 2030, wat beduidend hoger is dan eerdere voorspellingen (zie 6.1.4). Deze uitbreidingsvraag komt voort uit de groei van bestaande bedrijvigheid in de regio, in paragraaf 6.1.3 gaan we verder in op de vraag die hier kan ontstaan door o.a. krapte op de bedrijventerreinenmarkt in omringende regio's buiten de provincie. In de periode 2031 tot en met 2040 is er een uitbreidingsvraag van **circa 120 tot 169 hectare in Noordoost-Brabant**. De uitbreidingsvraag in deze periode ligt op een lager niveau vanwege een afvlakkende werkgelegenheidsontwikkeling en naar verwachting minder harde stijging van de terreinquotiënt. Uit de behoefteraming blijkt dat in Noordoost-Brabant de vraag het grootst is naar het reguliere segment en grootschalige distributie.

Tabel 16: Uitbreidingsvraag naar werkmilieu in Noordoost-Brabant in netto ha, 2022 t/m 2030

Werkmilieu ▼ Scenario ►	EIB Laag	EIB Hoog
Campus/innovatiedistrict	7	9
Gemengd stedelijk	9	16
Regulier	47	62
Grootschalige productie	27	32
Grootschalige distributie (XXL > 3 ha)	102	120
Totaal	**192**	**239**

Tabel 17: Uitbreidingsvraag naar cluster in Noordoost-Brabant in netto ha, 2022 t/m 2030

Cluster ▼ Scenario ►	EIB Laag	EIB Hoog
Agro & Food	37	43
Biobased	14	15
HTSM	28	29
Lifesciences	0	1
Maintenance	17	19
Logistiek	25	30

Bron: Stec Groep, 2022

Er is momenteel geen ruimte in Oss om de vraag te accommoderen, terwijl er ook vervangingsvraag is vanuit diverse gebieden in de gemeente, waaronder het Euterpepark (5,5ha; ook wel bekend als 'Ruwaard').

1.8 Detailhandel en leegstand

Hieronder staan gegevens m.b.t. de detailhandelssector van Oss; winkelvloeroppervlakte (wvo) en de leegstand voor zowel de gemeente Oss als de regio. De leegstand is in Oss door de jaren heen (sinds 2017) wel wat afgenomen, maar is met 14,1% leegstand van het aantal WVO nog steeds aanzienlijk.

Tabel 18: Cijfers retail & leegstand in de gemeente Oss, wvo & vkp (Bron: Locatus)

Leegstand	2017	2019	2022	2024	2025
Winkelvloeroppervlakte incl. horeca & leegstand (m²)	71.846	87.300	70.723	72.841	75.374
Leegstaande winkelvloeroppervlakte (% wvo)	24,3%	16,4%	11,3%	13,1%	14,1%
Leegstaande verkooppunten (% vkp)	13,8%	16,6%	11,8%	11,6%	12,6%

1.9 Recreatie en Toerisme

Feiten en cijfers
Met ruim 150.000 overnachtingen, ruim 200 toeristisch-recreatieve bedrijven (met personeel excl. zzp-ers), ca. 1.700 slaapplaatsen en 2.290 banen is de vrijetijdssector van de gemeente Oss een sector van belang (Monitor Toerisme en Recreatie Oss, 2024). Op jaarbasis wordt er voor ruim €21,4 miljoen besteed door binnenlandse en buitenlandse verblijfsgasten. Bureau voor Ruimte en Vrijetijd heeft becijferd dat de potentiële economische meerwaarde van de vrijetijdssector in Oss zo'n €337 miljoen bedraagt. Daarbij is de verwachting ook dat de vrijetijdssector en gerelateerde bestedingen ook in de toekomst nog verder kunnen groeien. De vrijetijdseconomie bedraagt zo'n 5% van de totale werkgelegenheid van de gemeente Oss.

Tabel 19: Ontwikkeling langjarige werkgelegenheid recreatie en toerisme Oss (Bron: R&T data LISA.nl)

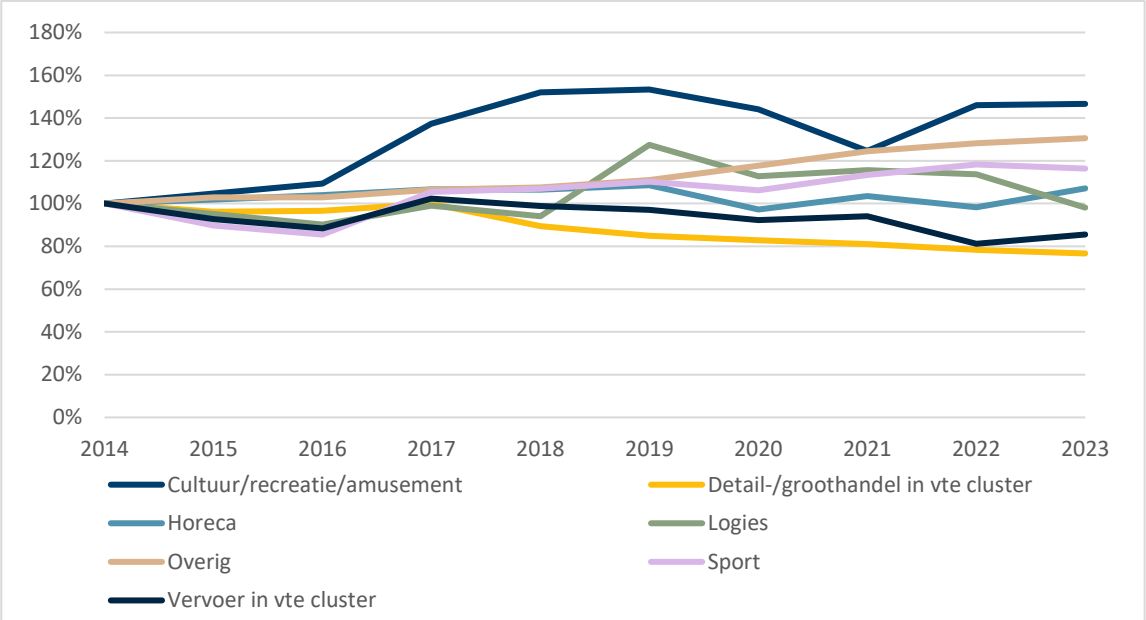
Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Banen	2.267	2.271	2.082	2.093	2.183	2.170	2.194	2.335	2.370	2.240	2.320	2.360	2.390

Als we het bredere R&T-cluster onder de loep nemen, waartoe ook bijvoorbeeld groothandel, delen van de agri-food en vervoer t.b.v. de recreatie en toerismesector in worden meegerekend (SBI-codelijst staat in Excel, maar let op: hier zit ook agri-food werkgelegenheid en groothandel in meegerekend t.b.v. de vrijetijdseconomie) blijkt de omvang van de sector van een nog groter belang te zijn voor Oss. In tabel 20 staan de vrijetijdseconomie en de subsectoren benoemd.

Tabel 20: Ontwikkeling werkgelegenheid vrijetijdseconomie subsectoren (2014-2023, LISA data)

Subsectoren VTE	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cultuur/recreatie/amusement	150	157	164	206	228	230	216	187	219	220
Detail-/groothandel (vte)	180	173	174	180	161	153	149	146	141	138
Horeca	1.119	1.140	1.164	1.193	1.191	1.215	1.088	1.158	1.100	1.198
Logies	102	97	92	101	96	130	115	118	116	100
Overige diensten	373	384	384	397	401	414	439	464	478	487
Sport	372	334	318	392	398	410	395	422	440	433
Vervoer (vte-gerelateerd)	819	759	724	838	810	795	756	770	665	701
Totaal	**3.115**	**3.044**	**3.020**	**3.307**	**3.285**	**3.347**	**3.158**	**3.265**	**3.159**	**3.277**

Figuur 18: Werkgelegenheidsontwikkeling vrijetijdseconomie subsectoren (geïndexeerd, 2014-2023)

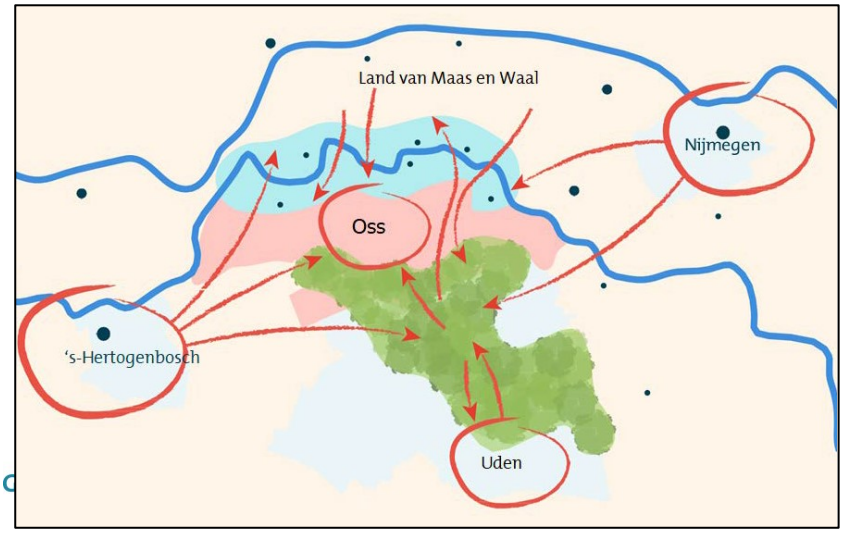
Kenmerken toeristisch-recreatief product van Oss

Het toeristisch-recreatief aanbod kenmerkt zich door haar veelzijdigheid. Er is zowel in de stad, in de kernen als ook in het buitengebied van alles te doen en te beleven voor inwoners en toeristen. Oss beschikt over mooie en gevarieerde natuur en landschappen en een uitstekend routenetwerk voor wandelen, fietsen, struinen, paardrijden en varen. Er vinden ook steeds meer evenementen plaats in Oss en de diverse dorpen die de gemeente rijk is. Erfgoed met de vele monumenten en vestingstadjes biedt een prachtig decor en kansen voor storytelling. De driedeling Maashorst, stad Oss en Maas is een logische ruimtelijke indeling. Al gaat het voor de bezoeker om de algehele ontspanning en beleving. De veelzijdigheid van Oss wordt ook zichtbaar in haar regionale oriëntatie:

1. Er liggen veel kansen en aanknopingspunten bij de Maas.
2. Er wordt samengewerkt binnen Maashorstverband (gemeenten Bernheze en Maashorst).
3. Thematisch loopt de samenwerking met andere gemeenten (tempelroute, archeologie, religieus erfgoed en provinciaal bijvoorbeeld de Zuiderwaterlinie).

Waar in het verleden beleidsdoelen gesteld zijn m.b.t. de groei van de banen in de R&T sector (2016-2020) en vervolgens is gegaan voor handhaving van de R&T werkgelegenheid (2020-2023) wordt de komende jaren meer gestreefd naar een hogere kwaliteit en betere verbondenheid van het aanbod, waarbij duurzaam kwaliteitstoerisme en groei van het aantal bestedingen de voorkeur hebben. In de Strategienota Economie zullen nieuwe doelen worden gesteld op dit vlak.

Figuur 19: Regionale oriëntatie vrijetijdseconomie gemeente Oss

1.10 Belangrijkste trends en ontwikkelingen in een notendop

Een overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de Osse economie (samengevat en niet-uitputtend):

- Europese mondiale concurrentievermogen staat steeds meer onder druk (onderzoek Mario Draghi[3]);
- Geopolitieke onzekerheid;
  - Mogelijke (handels)conflicten met de V.S. en China;
  - Voortdurende conflicten en oorlogen;
  - Weinig Europese eenheid;
  - Ook in Nederland op z'n minst gezegd politieke opschudding.
- Nederlandse economie blijft vooralsnog stabiel: economie groeit (geen recessie), krapte (en scheefte) op de arbeidsmarkt duurt voort, ook krapte op de lokale en regionale werklocatiemarkt;
- AI-toepassingen gaan economie van de toekomst verder vormgeven;
- Behoefte aan informele werkmilieus en functiemenging, ook in Oss vraagstuk voor de komende jaren (o.a. Euterpepark);
- Automatisering, digitalisering en robotisering gaan door;
- Klimaatopgaven en verduurzaming blijven onveranderd van belang;
- Transitie naar een circulaire economie, o.a. in Oss in de Haven gaat dit merkbaar worden (maar haven onder druk door niet-functionerende sluis waarin geïnvesteerd moet worden).

[3] Rapport Mario Draghi (2024) over het Europese mondiale concurrentievermogen: https://ecer.minbuza.nl/-/mario-draghi-brengt-rapport-over-de-toekomst-van-het-europese-concurrentievermogen-uit

1.11 SWOT-analyse gemeente Oss

Hieronder staat de SWOT-analyse van Oss. Een SWOT-analyse is een effectief instrument om de economische situatie samen te vatten, omdat het zowel interne (sterktes en zwaktes) als externe factoren (kansen en bedreigingen) in kaart brengt. Het grootste deel van de SWOT-inhoud komt uit de economische analyse, maar er zijn ook onderdelen toegevoegd die vanuit andere beleidsstukken komen van Oss. De SWOT-analyse kan dienen als uitgangspunt voor de Strategienota Economie 2026-2032. Door te bouwen op sterkten en kansen, en tegelijkertijd zwakten en bedreigingen aan te pakken, kunnen gerichte acties worden ondernomen om de economische ontwikkeling van Oss te stimuleren.

Sterkten

Economisch klimaat en werkgelegenheid

- Groeiend ondernemersklimaat met sterk groeiende werkgelegenheid (20%) over de laatste 10 jaar
- Brede groei van alle sectoren van de gemeente Oss (m.u.v. landbouw)
- De goede multimodale bereikbaarheid van Oss via weg, spoor én water biedt goede logistieke mogelijkheden, die positieve economische effecten opleveren
- Oss is een relatief goed betaalbaar woonmilieu met veel groen en multimodaal verbonden met een breder stedelijk netwerk (m.n. Nijmegen, Den Bosch en Eindhoven/Brainport)
- Bedrijvigheid en familiebedrijven zijn een belangrijk onderdeel van het DNA van Oss
- Diversiteit van de Stad Oss met de diverse grotere én kleinere dorpen
- Goed voorzieningenniveau in het Stadshart van Oss

Werklocaties

- Groot palet en diverse mix van verschillende typen werklocaties (centrum/gemengd/innovatie/klein en groot/haven en hogere milieucategorieën) met een flink bedrijventerreinenareaal van 543 ha netto

Topsectoren

- Relatief sterk economisch profiel, internationaal toonaangevend op het gebied van Pharma en Life Science (Pivot Park en farmaceutische bedrijvigheid)
- Sterk groeiende bouw- en installatiesector
- Sterk logistiek profiel met trimodale ontsluiting via weg, spoor en water
- Historisch gezien sterke agri-foodsector met vele verbindingen naar andere sectoren in Oss (o.a. Pharma)
- Er is minder afhankelijkheid van een paar grotere bedrijven dan vroeger

Zwakten

Economisch klimaat en werkgelegenheid

- Onbenutte potentie van regionaal ecosysteem
- Regionale omstandigheden geven weinig voordelen
- Noordoost Noord-Brabant blijft achter in duurzame en inclusieve transitie
- Krappe arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant, met name voor zorg en welzijn, agrarisch, ICT en techniek
- Negatief pendelsaldo
- Oss weet een laag percentage aan hoogopgeleiden aan zich te binden
- Grote verschillen in voorzieningenniveau en afstand tot voorzieningen binnen de gemeente, wat zorgt voor druk op voorzieningen (omgevingsvisie)

Werklocaties

- Capaciteit van bedrijventerreinen heeft zijn grenzen bereikt: er is geen ruimte uitgeefbaar en de uitbreidingsmogelijkheden zijn beperkt
- Vervangingsvraag uit Euterpepark (5,5 ha) kan niet lokaal worden geaccommodeerd
- Beperkt gebruik van de trimodale bereikbaarheid van de haven van Oss
- Niet alle bedrijven bevinden zich op een geschikte plek (branchering/milieuzonering)
- Bedrijventerreinen zijn nog niet duurzaam ingericht en de verblijfskwaliteit en bereikbaarheid (anders dan auto) van de terreinen is matig

Topsectoren

- Nog steeds grote afhankelijkheid van Agri-Food en Life Science (omgevingsvisie) & internationale afhankelijkheid aandeelhouders LSH
- Te weinig multimodale mogelijkheden voor de logistieke sector, geen XXL logistieke mogelijkheden; sluis haven is knelpunt

Kansen

Economisch klimaat en werkgelegenheid

- Herontwikkeling spoorzone Oss naar een hoogstedelijk woon-werkmilieu
- Clustering van bedrijven en samenwerking met onderwijs: Pivot Park als een toonaangevend onderdeel van de stad en we zetten in op intensivering van de activiteiten in dit gebied; doorontwikkeling campusontwikkeling & groeiambitie van 3.000 banen
- Samenwerking met buurregio's zoals Food Valley, Brainport Eindhoven
- Versterking vestigingsklimaat voor (maak)industrie & beter insteken op technische opleidingen
- Goede MBO-opleidingsvoorzieningen aanwezig in Oss: zorgt ook voor goede binding MBO-opgeleiden aan de gemeente en kansen voor jongeren (Talent in de Regio)

Werklocaties

- Organisatiegraad versterken & parkmanagement oprichten
- Heesch-West voegt ruimte voor bedrijven toe: duidelijk gewenste bedrijfstypen beschrijven
- Beter benutten van haven gerelateerde bedrijvigheid & trimodaliteit
- Fysieke uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen en efficiënter gebruik van de bestaande ruimte
- We kiezen ervoor om bestaande bedrijventerreinen zodanig te herstructureren, revitaliseren, intensiveren en/of verduurzamen dat de juiste bedrijven op de juiste plek binnen de gemeente gevestigd zijn.
- In Elzenburg – de Geer sturen op bedrijven die bijdragen aan de Circulaire economie & circulaire economie vraagt ook meer ruimte
- Behoud van voldoende ruimte voor bedrijven in hogere milieucategorieën (≥4.1)
- Koppeling wonen en werken op nieuwe en geschikte locaties (bv. Euterpepark)

Topsectoren

- Agri-food heeft transitieopgave, hier liggen kansen voor innovaties en crossovers in Oss en de regio
- Onderwijsinstellingen kunnen helpen bij belangrijke veranderingen, met name in de Food & Agri-sector
- Rode biotech is aangemerkt als kansrijke sector waar geld in zal worden geïnvesteerd; de cross over met de Technische Universiteit biedt nieuwe kansen (& kans: PharmaDelta).

Bedreigingen

Economisch klimaat en werkgelegenheid

- Concurrentie van grote steden zoals Den Bosch, Nijmegen en Eindhoven waardoor bedrijven en talent wegtrekken (omgevingsvisie)
- Krappe arbeidsmarkt (met name in de sectoren zorg en welzijn, agrarisch, ICT en techniek) maakt aantrekken nieuw personeel lastig
- Druk op bereikbaarheid en voorzieningen in kleinere kernen
- Toename in vergrijzing en afname in vergroening beïnvloedt lange termijn groei van de lokale economie
- Hoge prijzen van energie zorgen voor afname concurrentiekracht exporterende bedrijvigheid (bijvoorbeeld in de industrie)
- Het internationaal economisch klimaat verslechterd (in flink tempo) onder invloed van (handels)oorlogen en geopolitieke onzekerheid.
- Dalende leefbaarheid en aantrekkelijkheid van kleinere kernen, afname voorzieningenniveau

Werklocaties

- Vraag naar bedrijventerreinen groeit, maar er is geen capaciteit meer voor uitbreiding
- Netcongestie en energieopslag zijn groot knelpunt en behoeven aandacht
- Druk op de ruimte: beperkte uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven, & diverse ontwikkelingen vragen juist extra ruimte (energietransitie, netcongestie, circulair, wonen, mobiliteit, ..)
- Toenemende verkeersdruk op werklocaties
- Toenemende milieu- en geluidsbelasting op werklocaties
- Verduurzamingsopgave in relatie tot netcongestie; energietransitie wordt vertraagd door netcapaciteit.

Topsectoren

- Grote afhankelijkheid Pharma
- Problematiek rondom sluizen beperken toegang tot de haven & potentie voor trimodaliteit van logistieke bedrijvigheid
- Verdienmodellen voor kringlooplandbouw voor de agri sector